

**EUROOPAN UNIONISTA
TEHDYN SOPIMUKSEN
KONSOLIDOITU TOISINTO**

SISÄLLYS

I SOPIMUSTEKSTI

	Sivu
Johdanto-osa	9
I OSASTO – Yhteiset määräykset	10
II OSASTO – Määräykset Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksen muuttamisesta Euroopan yhteisön perustamiseksi	13
III OSASTO – Määräykset Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksen muuttamisesta ..	13
IV OSASTO – Määräykset Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen muuttamisesta ..	13
V OSASTO – Määräykset yhteisestä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta	13
VI OSASTO – Määräykset poliisiyhteistyöstä ja oikeudellisesta yhteistyöstä rikosasioissa	21
VII OSASTO – Määräykset tiiviimmästä yhteistyöstä	28
VIII OSASTO – Loppumääräykset	30

II PÖYTÄKIRJAT (lukuun ottamatta neljää Nizzassa kokoontuneen hallitustenvälisen konferenssin hyväksymää pöytäkirjaa (tämän julkaisun lopussa), pöytäkirjojen tekstiä ei esitetä) (*)

Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen liitetty pöytäkirja:

— Pöytäkirja (N:o 1) Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 17 artiklasta (1997)

Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan yhteisön perustamissopimukseen liitetyt pöytäkirjat:

— Pöytäkirja (N:o 2) Schengenin säännösten sisällyttämisestä osaksi Euroopan unionia (1997)

— Pöytäkirja (N:o 3) Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 14 artiklan tiettyjen näkökohtien soveltamisesta Yhdistyneeseen kuningaskuntaan ja Irlantiin (1997)

— Pöytäkirja (N:o 4) Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin asemasta (1997)

— Pöytäkirja (N:o 5) Tanskan asemasta (1997)

Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen, Euroopan yhteisön perustamissopimukseen ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimukseen liitetyt pöytäkirjat

— Pöytäkirja (N:o 6) Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen perussäännöstä (2001) (teksti julkaistaan jäljempänä)

— Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan yhteisöjen perustamissopimukseen liitetty pöytäkirja (N:o 7) (1992)

— Pöytäkirja (N:o 8) Euroopan yhteisöjen toimielinten ja tiettyjen elinten ja yksikköjen sekä Europolin kotipaikan sijainnista (1997)

— Pöytäkirja (N:o 9) kansallisten kansanedustuslaitosten asemasta Euroopan unionissa (1997)

— Pöytäkirja (N:o 10) Euroopan unionin laajentumisesta (2001) (teksti julkaistaan jäljempänä)

(*) Ennen Nizzassa pidettyä hallitustenvälistä konferenssia niissä hyväksytyjen pöytäkirjojen tekstien osalta, ks. Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimiston julkaisema Sopimuskokoelma, I osa, I nide, 1999, ISBN 92-824-1666-6, s. 355.

HÄNEN MAJESTEETTINSA BELGIAN KUNINGAS, HÄNEN MAJESTEETTINSA TANSKAN KUNINGATAR, SAKSAN LIITTOTASAVALLAN PRESIDENTTI, HELLEENIEN TASAVALLAN PRESIDENTTI, HÄNEN MAJESTEETTINSA ESPANJAN KUNINGAS, RANSKAN TASAVALLAN PRESIDENTTI, IRLANNIN PRESIDENTTI, ITALIAN TASAVALLAN PRESIDENTTI, HÄNEN KUNINKAALLINEN KORKEUTENSA LUXEMBURGIN SUURHERTTUA, HÄNEN MAJESTEETTINSA ALANKOMAIDEN KUNINGATAR, PORTUGALIN TASAVALLAN PRESIDENTTI, HÄNEN MAJESTEETTINSA ISON-BRITANNIAN JA POHJOIS-IRLANNIN YHDISTYNEEN KUNINGASKUNNAN KUNINGATAR, jotka

OVAT PÄÄTTÄNEET toteuttaa uuden vaiheen siinä Euroopan yhdentymiskehityksessä, joka on aloitettu luomalla Euroopan yhteisöt,

PALAUTTAVAT MIELEEN Manner-Euroopan jaon päättymisen historiallisen merkityksen ja tarpeen luoda vakaa perusta tulevaisuuden Euroopan rakentamiselle,

VAHVISTAVAT sitoutumisensa vapauden ja kansanvallan sekä ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioittamisen sekä oikeusvaltion periaatteisiin,

VAHVISTAVAT sitoutumisensa Torinossa 18 päivänä lokakuuta 1961 allekirjoitetussa Euroopan sosiaalisessa peruskirjassa ja vuoden 1989 työntekijöiden sosiaalisia perusoikeuksia koskevassa yhteisön peruskirjassa määriteltyihin sosiaalisiin perusoikeuksiin,

HALUAVAT syventää kansojensa välistä yhteisvastuullisuutta niiden historiaa, kulttuuria ja perinteitä kunnioittaen,

HALUAVAT lujittaa toimielinten toiminnan kansanvaltaisuutta ja tehokkuutta, jotta ne voivat yhteisenä toimielinjärjestelmänä paremmin täyttää niille uskotut tehtävät,

OVAT PÄÄTTÄNEET lujittaa kansantalouksiaan ja varmistaa niiden lähentymisen sekä perustaa talous- ja rahaliiton, joka käsittää tämän sopimuksen määräysten mukaisesti yhtenäisen ja vakaan valuutan,

OVAT VAKAASTI PÄÄTTÄNEET edistää kansojensa taloudellista ja sosiaalista edistystä ottaen huomioon kestävä kehityksen periaatteen ja osana sisämarkkinoiden toteutumista, yhteenkuuluvuuden lujittamista ja ympäristön suojelemista sekä toteuttaa politiikkaa, jolla turvataan, että taloudellinen yhdenyminen edistyy rinnakkain muiden alojen edistyksen kanssa,

OVAT PÄÄTTÄNEET ottaa käyttöön yhteisen kansalaisuuden maidensa kansalaisille,

OVAT PÄÄTTÄNEET toteuttaa yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan, mukaan lukien asteittain määriteltävä yhteinen puolustuspolitiikka, joka saattaa johtaa yhteiseen puolustukseen tämän sopimuksen 17 artiklan mukaisesti, sekä näin lujittaa Euroopan ominaislaatua ja riippumattomuutta rauhan, turvallisuuden ja edistyksen edistämiseksi Euroopassa ja maailmassa,

OVAT PÄÄTTÄNEET helpottaa henkilöiden vapaata liikkuvuutta varmistuen samalla kansojensa suojan ja turvallisuuden toteuttamalla tämän sopimuksen määräysten mukaisesti vapauten, turvallisuuden ja oikeuteen perustuvan alueen,

OVAT PÄÄTTÄNEET jatkaa kehitystä sellaisen yhä läheisemmän Euroopan kansojen välisen liiton luomiseksi, jossa päätökset toissijaisuusperiaatteen mukaisesti tehdään mahdollisimman lähellä kansalaisia, ja

OTTAVAT HUOMIOON ne myöhemmät vaiheet, jotka on toteutettava Euroopan yhdentymisen edistämiseksi,

OVAT PÄÄTTÄNEET perustaa Euroopan unionin ja tätä varten nimenneet täysivaltaisiksi edustajikseen:

(täysivaltaisten edustajien luettelo ei esitetä tässä)

JOTKA vaihdettuaan oikeiksi ja asianmukaiseksi todetut valtakirjansa ovat sopineet seuraavaa:

I OSASTO

YHTEISET MÄÄRÄYKSET

1 artikla

Tällä sopimuksella korkeat sopimuspuolet perustavat keskenään Euroopan unionin, jäljempänä "unioni".

Tämä sopimus merkitsee uutta vaihetta kehityksessä sellaisen yhä läheisemmän Euroopan kansojen välisen liiton luomiseksi, jossa päätökset tehdään mahdollisimman avoimesti ja mahdollisimman lähellä kansalaisia.

Unionin perustana ovat Euroopan yhteisöt täydennettyinä sillä politiikalla ja niillä yhteistyön muodoilla, jotka otetaan käyttöön tällä sopimuksella. Unionin päämääränä on johdonmukaisella ja yhteisvastuullisella tavalla järjestää jäsenvaltioiden väliset suhteet ja jäsenvaltioiden kansojen väliset suhteet.

2 artikla

Unioni asettaa tavoitteekseen:

- edistää taloudellista ja sosiaalista edistystä sekä työllisyyden korkeaa tasoa ja saavuttaa tasapainoinen ja kestävä kehitys etenkin luomalla alueen, jolla ei ole sisäisiä rajoja, lujittamalla taloudellista ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta sekä perustamalla talous- ja rahaliiton, johon tämän sopimuksen määräysten mukaisesti lopulta sisältyy yhtenäisvaluutta,
- korostaa ominaislaatuun kansainvälisellä tasolla erityisesti toteuttamalla yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan, mukaan lukien asteittain määriteltävä yhteinen puolustuspolitiikka, joka saattaa johtaa yhteiseen puolustukseen 17 artiklan määräysten mukaisesti,
- lujittaa jäsenvaltioidensa kansalaisten oikeuksien ja etujen suojaa ottamalla käyttöön unionin kansalaisuuden,

- pitää yllä ja kehittää unionia vapautteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvana alueena, jossa henkilöiden vapaa liikkuvuus taataan toteuttamalla samalla ulkorajoilla tehtäviä tarkastuksia, turva-
paikkaa, maahanmuuttoa sekä rikollisuuden ehkäisyä ja torjuntaa koskevat aiheelliset toimenpiteet,
- pitää kaikilta osin voimassa yhteisön säännösten ja kehittää sitä tarkastelemalla, missä määrin tällä
sopimuksella käyttöön otettuja politiikkaa ja yhteistyön muotoja on tarkistettava yhteisön menetel-
mien ja yhteisön toimielimien tehokkuuden turvaamiseksi.

Unionin tavoitteet toteutetaan tämän sopimuksen määräysten mukaisesti, niissä määrätyn edellytyksin ja niissä määrätystä aikataulusta noudattaen toissijaisuusperiaatetta, sellaisena kuin se on määriteltyä Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 5 artiklassa.

3 artikla

Unionilla on yhteinen toimielinjärjestelmä, joka turvaa unionin tavoitteiden saavuttamiseksi suoritettavien toimien johdonmukaisuuden ja jatkuvuuden yhteisön säännöstöä noudattaen ja kehittäen.

Unioni huolehtii erityisesti kaiken ulkoisen toimintansa johdonmukaisuudesta ulkosuhde-, turvallisuus-, talous- ja kehityspolitiikassaan. Neuvosto ja komissio vastaavat tämän johdonmukaisuuden varmistamisesta ja toimivat tätä varten yhteistyössä. Ne turvaavat, kumpikin toimivaltansa mukaisesti, tällaisen politiikan toteuttamisen.

4 artikla

Eurooppa-neuvosto antaa unionille sen kehittämiseksi tarvittavat virikkeet ja määrittelee kehittämisen yleiset poliittiset suuntaviivat.

Eurooppa-neuvostossa kokoontuvat jäsenvaltioiden valtion- tai hallitusten päämiehet sekä komission puheenjohtaja. Heitä avustavat jäsenvaltioiden ulkoasiainministerit sekä yksi komission jäsenistä. Eurooppa-neuvosto kokoontuu ainakin kahdesti vuodessa puheenjohtajanaan sen jäsenvaltion valtion- tai hallituksen päämies, joka on neuvoston puheenjohtajana.

Eurooppa-neuvosto antaa Euroopan parlamentille kertomuksen jokaisesta kokouksestaan sekä kirjallisen vuosikertomuksen unionin toteutuneesta kehityksestä.

5 artikla

Euroopan parlamentti, neuvosto, komissio, yhteisön tuomioistuin ja tilintarkastustuomioistuin käyttävät toimivaltuuksiaan yhtäältä Euroopan yhteisöjen perustamissopimusten sekä niiden muuttamisesta tai täydentämisestä myöhemmin tehtyjen sopimusten ja asiakirjojen määräyksissä sekä toisaalta tämän sopimuksen muissa määräyksissä määrätyn edellytyksin ja niissä määrätystä tarkoituksessa.

6 artikla

1. Unioni perustuu jäsenvaltioille yhteisiin vapauden, kansanvallan, ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioittamisen sekä oikeusvaltion periaatteisiin.

2. Unioni pitää arvossa yhteisön oikeuden yleisinä periaatteina perusoikeuksia, sellaisina kuin ne taataan ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyssä, Roomassa 4 päivänä marraskuuta 1950 allekirjoitetussa Euroopan yleissopimuksessa ja sellaisina kuin ne ilmenevät jäsenvaltioiden yhteisessä valtiosääntöperinteessä.
3. Unioni pitää arvossa jäsenvaltioidensa kansallista ominaislaatua.
4. Unioni järjestää itselleen tavoitteidensa saavuttamiseksi ja politiikkansa toteuttamiseksi tarvittavat keinot.

7 artikla (*)

1. Neuvosto voi jäsenvaltioiden yhden kolmasosan, Euroopan parlamentin tai komission perustelusta ehdotuksesta Euroopan parlamentin puoltavan lausunnon saatuaan todeta jäsentensä neljän viidesosan enemmistöllä, että on olemassa selvä vaara, että jokin jäsenvaltio rikkoo vakavasti 6 artiklan 1 kohdassa mainittuja periaatteita, ja antaa sille aiheellisia suosituksia. Ennen tämän toteamista neuvosto kuulee kyseistä jäsenvaltiota ja voi samaa menettelyä noudattaen pyytää riippumattomia henkilöitä esittämään kohtuullisessa ajassa selvityksen kyseisen jäsenvaltion tilanteesta.

Neuvosto tarkistaa säännöllisesti, ovatko tällaiseen toteamiseen johtaneet perusteet edelleen olemassa.

2. Valtion- tai hallitusten päämiesten kokoonpanossa kokoontuva neuvosto voi yksimielisesti jäsenvaltioiden yhden kolmasosan ehdotuksesta tai komission ehdotuksesta ja saatuaan Euroopan parlamentin puoltavan lausunnon todeta, että jokin jäsenvaltio rikkoo vakavasti ja jatkuvasti 6 artiklan 1 kohdassa mainittuja periaatteita, kehoitettuaan ensin asianomaisen jäsenvaltion hallitusta esittämään huomautuksensa.

3. Jos rikkominen on 2 kohdan mukaisesti todettu, neuvosto voi määräenemmistöllä päättää pidättää väliaikaisesti tietyt tästä sopimuksesta johtuvat asianomaiselle jäsenvaltiolle kuuluvat oikeudet, mukaan lukien kyseisen jäsenvaltion hallituksen edustajan äänioikeuden neuvostossa. Tällöin neuvosto ottaa huomioon tällaisen oikeuksien pidättämisen mahdolliset vaikutukset luonnollisten henkilöiden ja oikeushenkilöiden oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Jäsenvaltiolle tästä sopimuksesta johtuvat velvoitteet sitovat kuitenkin edelleen asianomaista valtiota.

4. Neuvosto voi määräenemmistöllä päättää myöhemmin muuttaa 3 kohdan nojalla toteutettua toimenpidettä tai peruuttaa sen, jos sen toteuttamiseen johtaneessa tilanteessa tapahtuu muutos.

5. Tätä artiklaa sovellettaessa neuvosto tekee ratkaisunsa ottamatta huomioon asianomaisen jäsenvaltion hallituksen edustajan ääntä. Henkilökohtaisesti tai edustettuina läsnä olevien jäsenten pidättymisen äänestämästä ei estä 2 kohdassa tarkoitettujen päätösten tekemistä. Määräenemmistöllä tarkoitetaan yhtä suurta osuutta kyseisten neuvoston jäsenten painotetuista äänistä kuin se, josta määrätään Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 205 artiklan 2 kohdassa.

(*) Artikla on muutettu Nizzan sopimuksella.

Tätä kohtaa sovelletaan myös, kun jäsenvaltion äänioikeus pidätetään väliaikaisesti 3 kohdan nojalla.

6. Sovellettaessa 1 ja 2 kohtaa Euroopan parlamentti tekee ratkaisunsa kahden kolmasosan enemmistöllä annetuista äänistä, jotka edustavat sen jäsenten enemmistöä.

II OSASTO

MÄÄRÄYKSET EUROOPAN TALOUSYHTEISÖN PERUSTAMISSOPIMUKSEN MUUTTAMISESTA EUROOPAN YHTEISÖN PERUSTAMISEKSI

8 artikla

(tekstiä ei esitetä tässä)

III OSASTO

MÄÄRÄYKSET EUROOPAN HIILI- JA TERÄSYHTEISÖN PERUSTAMISSOPIMUKSEN MUUTTAMISESTA

9 artikla

(tekstiä ei esitetä tässä)

IV OSASTO

MÄÄRÄYKSET EUROOPAN ATOMIENERGIAYHTEISÖN PERUSTAMISSOPIMUKSEN MUUTTAMISESTA

10 artikla

(tekstiä ei esitetä tässä)

V OSASTO

MÄÄRÄYKSET YHTEISESTÄ ULKO- JA TURVALLISUUSPOLITIIKASTA

11 artikla

1. Unioni määrittelee ja toteuttaa yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan, joka kattaa kaikki ulko- ja turvallisuuspolitiikan alat ja jonka tavoitteena on:

- turvata unionin yhteiset arvot, perusedut, riippumattomuus ja koskemattomuus Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan periaatteiden mukaisesti,
- lujittaa unionin turvallisuutta sen kaikissa muodoissa,

- säilyttää rauha ja lujittaa kansainvälistä turvallisuutta Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan periaatteiden ja Helsingin päätösasiakirjan periaatteiden sekä Pariisin peruskirjan tavoitteiden mukaisesti, mukaan lukien rauha ja turvallisuus ulkorajoilla,
 - edistää kansainvälistä yhteistyötä,
 - kehittää ja lujittaa kansanvaltaa ja oikeusvaltion periaatetta sekä ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioittamista.
2. Jäsenvaltiot tukevat aktiivisesti ja varauksettomasti unionin ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa uskollisuuden ja keskinäisen yhteisvastuullisuuden hengessä.

Jäsenvaltiot toimivat yhdessä lujittaakseen ja kehittääkseen keskinäistä poliittista yhteisvastuullisuuttaan. Ne pidättyvät kaikista toimista, jotka ovat unionin etujen vastaisia tai jotka ovat omiaan haittaamaan sen tehokkuutta yhtenäisenä voimana kansainvälisissä suhteissa.

Neuvosto huolehtii siitä, että näitä periaatteita noudatetaan.

12 artikla

Unioni pyrkii 11 artiklassa määrättyjen tavoitteiden saavuttamiseen:

- määrittelemällä yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan periaatteet ja yleiset suuntaviivat,
- päättämällä yhteisistä strategioista,
- hyväksymällä yhteisiä toimintoja,
- hyväksymällä yhteisiä kantoja,
- vahvistamalla jäsenvaltioiden välistä järjestelmällistä yhteistyötä niiden harjoittaessa politiikkaansa.

13 artikla

1. Eurooppa-neuvosto määrittelee yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan periaatteet ja yleiset suuntaviivat, myös asioissa, joilla on merkitystä puolustuksen alalla.
2. Eurooppa-neuvosto päättää yhteisistä strategioista, jotka unioni toteuttaa aloilla, joilla jäsenvaltioilla on merkittäviä yhteisiä etuja.

Yhteisissä strategioissa vahvistetaan niiden tavoitteet, kesto sekä keinot, jotka unionin ja jäsenvaltioiden on tarjottava niiden toteuttamista varten.

3. Neuvosto tekee päätökset, jotka ovat tarpeen yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan määrittelemiseksi ja toteuttamiseksi Eurooppa-neuvoston määrittelemien yleisten suuntaviivojen perusteella.

Neuvosto suosittelee Eurooppa-neuvostolle yhteisiä strategioita ja toteuttaa ne erityisesti hyväksymällä yhteisiä toimintoja ja yhteisiä kantoja.

Neuvosto huolehtii unionin toiminnan yhtenäisyydestä, johdonmukaisuudesta ja tehokkuudesta.

14 artikla

1. Neuvosto hyväksyy yhteiset toiminnot. Yhteisiä toimintoja käytetään erityistilanteissa, joiden katsotaan edellyttävän unionin operatiivisia toimia. Yhteisissä toiminnoissa vahvistetaan niiden tavoitteet, soveltamisala, unionille niiden toteuttamiseksi tarjottavat keinot, tarvittaessa niiden kesto sekä edellytykset niiden panemiseksi täytäntöön.
2. Jos olosuhteet muuttuvat siten, että se vaikuttaa olennaisesti kysymykseen, jossa noudatetaan yhteistä toimintaa, neuvosto tarkistaa toiminnan periaatteita ja tavoitteita sekä tekee tarpeelliset päätökset. Kunnes neuvosto tekee ratkaisunsa, noudatetaan yhteistä toimintaa.
3. Yhteiset toiminnot sitovat jäsenvaltioiden kannanottoja ja niiden toimintaa.
4. Neuvosto voi pyytää komissiota esittämään sille yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevia aiheellisia ehdotuksia yhteisen toiminnan täytäntöönpanon varmistamiseksi.
5. Kun suunnitellaan yhteiseen toimintaan sisältyvää kansallista kannanottoa tai kansallista toimintaa, siitä annetaan tietoja niin ajoissa, että asiasta ehditään tarvittaessa ennalta neuvotella neuvostossa. Velvollisuus antaa tietoja ennalta ei koske toimenpiteitä, joilla pelkästään saatetaan neuvoston päätöksiä osaksi kansallista lainsäädäntöä.
6. Jos se on tilanteen muuttumisen vuoksi ehdottoman välttämätöntä ja jos neuvosto ei ole tehnyt päätöstä, jäsenvaltiot saavat toteuttaa sellaiset tarpeelliset kiireelliset toimenpiteet, joissa otetaan huomioon yhteisen toiminnan yleiset tavoitteet. Jäsenvaltio, joka toteuttaa tällaisia toimenpiteitä, antaa niistä välittömästi neuvostolle tiedon.
7. Jos jäsenvaltiolla on yhteisen toiminnan toteuttamisessa suuria vaikeuksia, se saattaa neuvoston käsiteltäväksi, joka keskustelee niistä ja pyrkii löytämään asianmukaisia ratkaisuja. Tällaiset ratkaisut eivät saa olla ristiriidassa yhteisen toiminnan tavoitteiden kanssa tai haitata sen tehokkuutta.

15 artikla

Neuvosto hyväksyy yhteiset kannat. Yhteisissä kannoissa määritellään unionin lähestymistapa tiettyyn maantieteelliseen tai aihekohtaiseen kysymykseen. Jäsenvaltiot varmistavat, että niiden kansallinen politiikka on yhteisten kantojen mukaista.

16 artikla

Jäsenvaltiot antavat toisilleen tietoja ja neuvottelevat keskenään neuvostossa kaikista yleisesti kiinnostavista ulko- ja turvallisuuspolitiikan kysymyksistä sen varmistamiseksi, että unionin vaikutusvaltaa käytetään mahdollisimman tehokkaasti yhteensovitetun ja toisiaan lähentyvän toiminnan avulla.

17 artikla (*)

1. Yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka käsittää kaikki Euroopan unionin turvallisuuteen liittyvät kysymykset, mukaan lukien asteittain määriteltävä yhteinen puolustuspolitiikka, joka saattaa johtaa yhteiseen puolustukseen, jos Eurooppa-neuvosto niin päättää. Tällöin se suosittelee, että kukin jäsenvaltio hyväksyy päätöksen valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti.

Tässä artiklassa tarkoitettu unionin politiikka ei vaikuta tiettyjen jäsenvaltioiden turvallisuus- ja puolustuspolitiikan erityisluonteeseen, siinä pidetään arvossa niitä velvoitteita, joita Pohjois-Atlantin sopimuksen perusteella on tietyillä jäsenvaltioilla, jotka katsovat yhteisen puolustuksensa toteutuvan Pohjois-Atlantin liitossa (Nato), ja se on sopusoinnussa tuossa yhteydessä määritettävän yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan kanssa.

Yhteisen puolustuspolitiikan asteittaista määrittelemistä tuetaan jäsenvaltioiden pitäessä sitä aiheellisena jäsenvaltioiden välisellä puolustusmateriaaleja koskevalla yhteistyöllä.

2. Tässä artiklassa tarkoitettuihin kysymyksiin kuuluvat humanitaariset ja pelastustehtävät, rauhan- turvaaminen sekä taistelujoukkojen tehtävät kriisinhallinnassa, rauhanpalauttaminen mukaan lukien.

3. Tässä artiklassa tarkoitettujen puolustuksen alalla merkityksellisten päätösten tekeminen ei rajoita 1 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitettujen politiikkojen ja velvoitteiden soveltamista.

4. Tämän artiklan määräykset eivät estä kiinteämmän yhteistyön kehittämistä kahden tai useamman jäsenvaltion välillä kahdenvälisesti Länsi-Euroopan unionin (WEU) tai Naton yhteydessä, ellei tällainen yhteistyö ole ristiriidassa tässä osastossa määrätyn yhteistyön kanssa tai estä sitä.

5. Tämän artiklan tavoitteiden edistämiseksi tämän artiklan määräyksiä tarkistetaan 48 artiklan mukaisesti.

18 artikla

1. Puheenjohtajavaltio edustaa unionia yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan liittyvissä asioissa.

2. Puheenjohtajavaltio vastaa tämän osaston nojalla tehtyjen päätösten toteuttamisesta; tässä ominaisuudessaan se esittää periaatteessa unionin kannan kansainvälisissä järjestöissä ja kansainvälisissä konferensseissa.

3. Puheenjohtajavaltiota avustaa neuvoston pääsihteeri, joka toimii yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan korkeana edustajana.

4. Komissio osallistuu täysimääräisesti 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseen. Tarvittaessa puheenjohtajavaltiota avustaa edellä mainituissa tehtävissä puheenjohtajana seuraavalla kaudella toimiva jäsenvaltio.

(*) Artikla on muutettu Nizzan sopimuksella.

5. Neuvosto voi, pitäessään sitä tarpeellisena, nimittää erityisedustajan hoitamaan tiettyjä poliittisia erityistehtäviä.

19 artikla

1. Jäsenvaltiot sovittavat yhteen toimintansa kansainvälisissä järjestöissä ja kansainvälisissä konferensseissa. Ne tukeutuvat niissä yhteisiin kantoihinsa.

Niissä kansainvälisissä järjestöissä ja kansainvälisissä konferensseissa, joihin kaikki jäsenvaltiot eivät osallistu, ne jäsenvaltiot, jotka osallistuvat niihin, tukeutuvat yhteisiin kantoihin.

2. Niissä kansainvälisissä järjestöissä ja kansainvälisissä konferensseissa edustettuina olevat jäsenvaltiot, joissa kaikki jäsenvaltiot eivät ole edustettuina, antavat viimeksi mainituille jäsenvaltioille tietoja kaikista yhteistä etua koskevista asioista, edellä sanotun kuitenkin rajoittamatta 1 kohdan ja 14 artiklan 3 kohdan määräysten soveltamista.

Jäsenvaltiot, jotka ovat myös Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston jäseniä, neuvottelevat keskenään ja pitävät muut jäsenvaltiot täysin asioista selvillä. Jäsenvaltiot, jotka ovat turvallisuusneuvoston pysyviä jäseniä, huolehtivat toiminnassaan unionin kantojen ja etujen puolustamisesta, sanotun kuitenkin rajoittamatta niitä velvollisuuksia, joita niillä on Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan määräysten nojalla.

20 artikla

Jäsenvaltioiden diplomaattiset edustustot ja konsuliedustustot sekä komission edustustot kolmansissa maissa ja kansainvälisissä konferensseissa samoin kuin niiden edustajat kansainvälisissä järjestöissä ovat yhteistoiminnassa sen varmistamiseksi, että neuvoston hyväksymiä yhteisiä kantoja ja yhteisiä toimintoja noudatetaan ja että ne toteutetaan.

Ne tiivistävät yhteistyötään vaihtamalla tietoja, laatimalla yhteisiä arvioita ja tukemalla Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 20 artiklassa tarkoitettujen määräysten täytäntöönpanoa.

21 artikla

Puheenjohtajavaltio kuulee Euroopan parlamenttia yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan keskeisistä näkökohdista ja perusvalinnoista ja huolehtii siitä, että Euroopan parlamentin näkemykset otetaan aiheellisella tavalla huomioon. Puheenjohtajavaltio ja komissio antavat Euroopan parlamentille säännöllisesti tietoja unionin ulko- ja turvallisuuspolitiikan kehityksestä.

Euroopan parlamentti voi tehdä kysymyksiä neuvostolle tai antaa sille suosituksia. Euroopan parlamentissa käydään vuosittain keskustelu yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan toteuttamisesta tapahtuneesta edistymisestä.

22 artikla

1. Jokainen jäsenvaltio tai komissio voi saattaa neuvoston käsiteltäväksi yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan liittyviä kysymyksiä sekä tehdä ehdotuksia neuvostolle.

2. Tapauksissa, joissa päätös on tehtävä nopeasti, puheenjohtajavaltio voi omasta aloitteestaan taikka komission tai jäsenvaltion pyynnöstä kutsua koolle neuvoston ylimääräisen kokouksen 48 tunnin kuluessa ja ehdottoman välttämättömissä tapauksissa lyhyemmänkin ajan kuluessa.

23 artikla (*)

1. Neuvosto tekee päätökset tässä osastossa tarkoitetuista kysymyksistä yksimielisesti. Henkilökohtaisesti tai edustettuina läsnä olevien jäsenten äänestämästä pidättäytyminen ei estä näiden päätösten tekemistä.

Äänestämästä pidättäytyvä neuvoston jäsen voi perustella pidättäytymistään antamalla tämän alakohdan mukaisesti virallisen lausuman. Tällöin kyseinen jäsenvaltio ei ole velvollinen soveltamaan kyseistä päätöstä, mutta se on velvollinen hyväksymään, että päätös sitoo unionia. Keskinäistä yhteisvastuullisuutta noudattaen kyseisen jäsenvaltion on pidättäydyttävä toimista, jotka voivat olla ristiriidassa mainittuun päätökseen perustuvan unionin toiminnan kanssa tai estää sen toteuttamisen, ja muiden jäsenvaltioiden on kunnioitettava sen kantaa. Jos tällä tavoin pidättäytymisensä perustelleet neuvoston jäsenet edustavat yli kolmasosaa Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 205 artiklan 2 kohdassa määrätyllä tavalla painotetuista äänistä, päätöstä ei tehdä.

2. Poiketen siitä, mitä 1 kohdassa määrätään, neuvosto tekee ratkaisunsa määräenemmistöllä:

- hyväksyessään yhteisen strategian perusteella yhteisen toiminnan tai yhteisen kannan taikka tehdessään sen perusteella muun päätöksen,
- tehdessään päätöksen yhteisen toiminnan tai yhteisen kannan täytäntöönpanosta,
- nimittäessään erityisedustajan 18 artiklan 5 kohdan mukaisesti.

Jos neuvoston jäsen ilmoittaa, että se esittämistään tärkeistä kansalliseen politiikkaan liittyvistä syistä aikoo vastustaa päätöksen tekemistä määräenemmistöllä, asiasta ei äänestetä. Neuvosto voi määräenemmistöllä pyytää, että asia saatetaan Eurooppa-neuvoston yksimielisesti ratkaistavaksi.

Neuvoston jäsenten äänet painotetaan Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 205 artiklan 2 kohdassa määrätyllä tavalla. Ratkaisun edellytyksenä on vähintään 62 ääntä, jotka edustavat ainakin kymmentä asian puolesta äänestävää jäsentä (**).

Tätä kohtaa ei sovelleta päätöksiin, joilla on sotilaallista merkitystä tai merkitystä puolustuksen alalla.

3. Neuvosto tekee ratkaisunsa menettelykysymyksistä jäsentensä enemmistöllä.

24 artikla (*)

1. Kun on tehtävä sopimus yhden tai useamman valtion tai kansainvälisen järjestön kanssa tämän osaston soveltamisesta, neuvosto voi valtuuttaa puheenjohtajavaltion, tarvittaessa komission avustamana, aloittamaan sitä koskevat neuvottelut. Tällaiset sopimukset neuvosto tekee puheenjohtajavaltion suostuksesta.

(*) Artikla on muutettu Nizzan sopimuksella.

(**) Tämä alakohta muutetaan 1. tammikuuta 2005 Euroopan unionin laajentumisesta tehdyn pöytäkirjan mukaisesti (ks. liite).

2. Jos sopimus koskee asiaa, jota koskevien sisäisten päätösten tekeminen edellyttää yksimielisyyttä, neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti.
3. Jos sopimus aiotaan tehdä yhteisen toiminnan tai yhteisen kannan täytäntöönpanemiseksi, neuvosto tekee ratkaisunsa määräenemmistöllä 23 artiklan 2 kohdan mukaisesti.
4. Tämän artiklan määräyksiä sovelletaan myös VI osastossa määrättyihin asioihin. Jos sopimus koskee asiaa, jota koskevat sisäiset päätökset tai sisäiset toimenpiteet edellyttävät määräenemmistöä, neuvosto tekee ratkaisunsa määräenemmistöllä 34 artiklan 3 kohdan mukaisesti.
5. Sopimus ei sido jäsenvaltiota, jonka edustaja ilmoittaa neuvostossa, että kyseisen jäsenvaltion on noudatettava valtiosääntönsä edellyttämiä menettelyjä; muut neuvoston jäsenet voivat sopia, että sopimusta sovelletaan kuitenkin väliaikaisesti.
6. Tässä artiklassa vahvistettujen edellytysten mukaisesti tehdyt sopimukset sitovat unionin toimielimiä.

25 artikla (*)

Poliittisten ja turvallisuusasioiden komitea seuraa kansainvälistä tilannetta yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan kuuluvilla aloilla sekä osallistuu politiikan määrittämiseen antamalla neuvoston pyynnöstä tai omasta aloitteestaan lausuntoja neuvostolle, sanotun kuitenkaan rajoittamatta Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 207 artiklan soveltamista. Komitea seuraa myös sovitun politiikan toteuttamista, tämän kuitenkaan rajoittamatta puheenjohtajavaltion ja komission toimivaltaa.

Tätä osastoa sovellettaessa komitea huolehtii neuvoston johdolla kriisinhallintaoperaatioiden poliittisesta valvonnasta ja strategisesta johdosta.

Neuvosto voi kriisinhallintaoperaation toteuttamiseksi ja sen keston ajaksi, joista neuvosto päättää, valtuuttaa komitean tekemään asianmukaisia, operaation poliittista valvontaa ja strategista johtoa koskevia päätöksiä, tämän kuitenkaan rajoittamatta 47 artiklan soveltamista.

26 artikla

Yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan korkeana edustajana toimiva neuvoston pääsihteeri avustaa neuvostoa yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alaan kuuluvissa kysymyksissä erityisesti osallistumalla toimintaperiaatteita koskevien päätösten muotoilemiseen, valmisteluun ja täytäntöönpanoon ja tarvittaessa, toimien puheenjohtajavaltion pyynnöstä neuvoston puolesta, käymällä poliittista vuoropuhelua kolmansien osapuolten kanssa.

27 artikla

Komissio osallistuu täysimääräisesti työhön yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alalla.

(*) Artikla on muutettu Nizzan sopimuksella.

27 a artikla (*)

1. Tässä osastossa tarkoitetuilla aloilla toteutettavan tiiviimmän yhteistyön tavoitteena on vaalia koko unionin arvoja ja toimia sen etujen mukaisesti vahvistamalla unionin asemaa yhtenäisenä voimana kansainvälisissä yhteyksissä. Tiiviimmässä yhteistyössä otetaan huomioon:

- yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan periaatteet, tavoitteet, yleiset suuntaviivat ja johdonmukaisuus sekä tämän politiikan alalla tehdyt päätökset,
- Euroopan yhteisön toimivalta, ja
- unionin kaikkien politiikkojen ja sen ulkoisen toiminnan yhdenmukaisuus.

2. Tämän artiklan mukaiseen tiiviimpään yhteistyöhön sovelletaan 11–27 sekä 27 b–28 artiklaa, jollei 27 c artiklassa tai 43–45 artiklassa toisin määrätä.

27 b artikla (*)

Tämän osaston nojalla toteutettava tiiviimpi yhteistyö koskee yhteisen toiminnan tai yhteisen kannan täytäntöönpanoa. Tiiviimpi yhteistyö ei voi koskea asioita, joilla on sotilaallista merkitystä tai merkitystä puolustuksen alalla.

27 c artikla (*)

Jäsenvaltiot, jotka aikovat perustaa 27 b artiklan mukaisen tiiviimmän yhteistyön, esittävät asiasta pyynnön neuvostolle.

Pyyntö toimitetaan komissiolle ja annetaan tiedoksi Euroopan parlamentille. Komissio antaa lausunnon erityisesti siitä, onko suunniteltu tiiviimpi yhteistyö yhdenmukainen unionin politiikkojen kanssa. Neuvosto myöntää oikeuden tiiviimmän yhteistyön toteuttamiseen 23 artiklan 2 kohdan toista ja kolmatta alakohtaa noudattaen ja 43–45 artiklan mukaisesti.

27 d artikla (*)

Yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan korkeana edustajana toimiva neuvoston pääsihteeri huolehtii erityisesti siitä, että Euroopan parlamentti ja kaikki neuvoston jäsenet pidetään täysin selvillä yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alalla toteutettavasta tiiviimmästä yhteistyöstä, sanotun kuitenkin rajoittamatta puheenjohtajavaltion ja komission toimivaltaa.

27 e artikla (*)

Jäsenvaltio, joka haluaa osallistua 27 c artiklan mukaisesti perustettuun tiiviimpään yhteistyöhön, ilmoittaa aikomuksestaan neuvostolle ja antaa sen tiedoksi komissiolle. Komissio toimittaa neuvostolle lausunnon kolmen kuukauden kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta. Neuvosto päättää asiasta sekä tarpeellisina pitämistään erityisjärjestelyistä neljän kuukauden kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta. Päätös katsotaan tehdyksi, jollei neuvosto määräenemmistöllä tämän saman ajan kuluessa päätä sen lepäämään jättämisestä. Tällöin neuvosto perustelee päätöksensä ja asettaa määräajan uutta käsittelyä varten.

(*) Artikla on lisätty Nizzan sopimuksella.

Tätä artiklaa sovellettaessa neuvosto tekee ratkaisunsa määräenemmistöllä. Määräenemmistöllä tarkoitetaan yhtä suurta osuutta kyseisten neuvoston jäsenten painotetuista äänistä ja yhtä suurta osuutta jäsenten määrästä kuin ne, joista määrätään 23 artiklan 2 kohdan kolmannessa alakohdassa.

28 artikla

1. Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 189, 190, 196 – 199, 203, 204, 206–209, 213–219, 255 ja 290 artiklaa sovelletaan tässä osastossa tarkoitettuja aloja koskeviin määräyksiin.
2. Yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan liittyvistä määräyksistä toimitelmille aiheutuvat hallintomenot otetaan menoina Euroopan yhteisöjen talousarvioon.
3. Kyseisten määräysten täytäntöönpanosta aiheutuvat toimintamenot otetaan myös menoina Euroopan yhteisöjen talousarvioon, lukuun ottamatta sellaisista toimista johtuvia menoja, joilla on sotilaallista merkitystä tai merkitystä puolustuksen alalla, sekä tapauksia, joista neuvosto yksimielisesti päättää toisin.

Jos menoja ei oteta menoina Euroopan yhteisöjen talousarvioon, jäsenvaltiot vastaavat niistä bruttokansantulon mukaan määräytyvän asteikon mukaisesti, jollei neuvosto yksimielisesti päättää toisin. Ne jäsenvaltiot, joiden edustaja on antanut neuvostossa virallisen lausuman 23 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaisesti, eivät ole velvollisia osallistumaan sellaisten menojen rahoitukseen, joilla on sotilaallista merkitystä tai merkitystä puolustuksen alalla.

4. Euroopan yhteisön perustamissopimuksessa määrättyä talousarviomenettelyä sovelletaan Euroopan yhteisöjen talousarvioon otettaviin menoihin.

VI OSASTO

MÄÄRÄYKSET POLIISIYHTEISTYÖSTÄ JA OIKEUDELLISESTA YHTEISTYÖSTÄ RIKOSASIOISSA

29 artikla (*)

Unionin tavoitteena on antaa kansalaisille korkeatasoinen suoja vapauten, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvalla alueella kehittämällä jäsenvaltioiden yhteistä toimintaa poliisiyhteistyössä ja oikeudellisessa yhteistyössä rikosasioissa sekä ehkäisemällä ja torjumalla rasismia ja muukalaisvihaa, edellä sanotun kuitenkin rajoittamatta Euroopan yhteisön toimivaltaa.

Tämä tavoite saavutetaan ehkäisemällä ja torjumalla järjestäytyneitä tai muuta rikollisuutta, erityisesti terrorismia, ihmiskauppaa ja lapsiin kohdistuvia rikoksia, laitonta huumausainekauppaa ja laitonta asekauppaa, lahjontaa ja petoksia:

- jäsenvaltioiden poliisi- ja tulliviranomaisten sekä muiden toimivaltaisten viranomaisten välisellä tiiviimmällä yhteistyöllä sekä suoraan että Euroopan poliisiviraston (Europol) puitteissa 30 ja 32 artiklan määräysten mukaisesti,

(*) Artikla on muutettu Nizzan sopimuksella.

- jäsenvaltioiden oikeusviranomaisten ja muiden toimivaltaisten viranomaisten välisellä tiiviimmällä yhteistyöllä 31 ja 32 artiklan määräysten mukaisesti, myös Euroopan oikeudellisen yhteistyön yksikön (Eurojust) kautta,
- lähentämällä tarvittaessa rikosasioita koskevia jäsenvaltioiden säännöksiä 31 artiklan e alakohdan määräysten mukaisesti.

30 artikla

1. Poliisiyhteistyön yhteistä toimintaa on:

- a) jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten, kuten poliisi- ja tulliviranomaisten sekä muilla erityisaloilla lain noudattamista valvovien viranomaisten operatiivinen yhteistyö rikosten ehkäisemisessä, paljastamisessa ja tutkinnassa;
- b) asiaa koskevien tietojen kerääminen, tallettaminen, käsittely, analysointi ja vaihto, mukaan lukien lain noudattamista valvovien viranomaisten hallussa olevat tiedot, jotka koskevat Europolin ilmoituksia epäilyttäviä liiketoimista, ottaen kuitenkin huomioon henkilötietojen suojaa koskevat asianomaiset säännökset;
- c) koulutusta, yhteyshenkilöiden vaihtoa, henkilöstön työhön lähettämistä, välineistön käyttöä ja rikostutkintaa koskeva yhteistyö ja yhteiset aloitteet;
- d) erityisesti järjestäytyneen rikollisuuden vakavien muotojen paljastamiseen liittyvien erityisten tutkintatekniikoiden yhteinen arviointi.

2. Neuvosto edistää Europolin kautta tapahtuvaa yhteistyötä ja erityisesti viiden vuoden kuluessa Amsterdamin sopimuksen voimaantulosta se:

- a) mahdollistaa sen, että Europol helpottaa ja tukee jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten toteuttamien erityisten tutkintatoimien valmistelua ja edistää niiden yhteensovittamista ja toteuttamista, mukaan lukien sellaisten yhteisten työryhmien operatiiviset toimet, joihin Europolin edustajat osallistuvat tukemalla niitä;
- b) toteuttaa toimenpiteet sen mahdollistamiseksi, että Europol voi pyytää jäsenvaltioiden toimivaltaisia viranomaisia suorittamaan ja sovittamaan yhteen tutkimuksia tietyissä tapauksissa ja että Europol voi kehittää erityisasiantuntemusta jäsenvaltioiden käyttöön niiden avustamiseksi järjestäytyneeseen rikollisuuteen liittyvien tapausten tutkinnassa;
- c) kehittää läheisessä yhteistyössä Europolin kanssa yhteydenpitojärjestelyjä järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaan erikoistuneiden syyttäjä- ja/tai tutkintaviranomaisten välillä;
- d) perustaa valtioiden rajat ylittävää rikollisuutta koskevan tutkimus-, dokumentointi- ja tilastoverkoston.

31 artikla ()*

1. Oikeudellista yhteistyötä rikosasioissa koskevaa yhteistä toimintaa on:
 - a) jäsenvaltioiden toimivaltaisten ministeriöiden sekä oikeusviranomaisten tai vastaavien viranomaisten yhteistyön helpottaminen ja nopeuttaminen rikosasioiden käsittelyn ja tuomioiden täytäntöönpanon osalta, myös Eurojustin kautta silloin kun se on tarkoituksenmukaista;
 - b) rikoksen johdosta tapahtuvan luovuttamisen helpottaminen jäsenvaltioiden välillä;
 - c) tällaisen yhteistyön mahdollisesti edellyttämä, jäsenvaltioissa sovellettavien sääntöjen yhteensopivuuden varmistaminen;
 - d) jäsenvaltioiden välisten tuomioistuimen toimivaltaa koskevien ristiriitojen ehkäiseminen;
 - e) toimenpiteiden toteuttaminen asteittain järjestäytyneitä rikollisuutta, terrorismia ja laitonta huumausainekauppaa koskevia rikostunnusmerkistöjä ja seuraamuksia koskevien vähimmäissääntöjen vahvistamiseksi.
2. Neuvosto edistää Eurojustin kautta tapahtuvaa yhteistyötä:
 - a) mahdollistamalla Eurojustin osallistumisen jäsenvaltioiden kansallisten syyttäväviranomaisten toiminnan yhteensovittamiseen;
 - b) tukemalla Eurojustia sen avustaessa vakavaan, erityisesti järjestäytyneeseen, rajat ylittävään rikollisuuteen liittyvien tapausten tutkinnassa, ottaen huomioon erityisesti Europolin tekemät analyysit;
 - c) helpottamalla Eurojustin ja Euroopan oikeudellisen verkoston välistä tiivistä yhteistyötä, jotta varsinkin oikeusapupyynnöiden ja rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevien pyynnöiden täytäminen helpottuisi.

32 artikla

Neuvosto vahvistaa edellytykset ja rajoitukset, joiden mukaisesti 30 ja 31 artiklassa tarkoitettut toimivaltaiset viranomaiset voivat toimia toisen jäsenvaltion alueella yhteydessä kyseisen valtion viranomaisiin ja niiden suostumuksella.

33 artikla

Tämän osaston määräyksillä ei rajoiteta niitä velvollisuuksia, joita jäsenvaltioilla on yleisen järjestyksen ylläpitämiseksi sekä sisäisen turvallisuuden suojaamiseksi.

(*) Artikla on muutettu Nizzan sopimuksella.

34 artikla

1. Jäsenvaltiot antavat toisilleen tietoja ja neuvottelevat keskenään neuvostossa tässä osastossa tarkoitettuja aloja koskevista kysymyksistä toimintansa yhteensovittamiseksi. Tätä varten ne järjestävät toimivaltaisten hallintoyksikköjensä yhteistoiminnan.
2. Neuvosto toteuttaa toimenpiteitä ja edistää tämän osaston määräysten mukaisesti aiheellisin muodoin ja menettelyin yhteistyötä unionin tavoitteiden saavuttamiseksi. Tätä varten neuvosto voi jäsenvaltion tai komission aloitteesta yksimielisesti:
 - a) hyväksyä yhteisiä kantoja unionin suhtautumisen määrittämiseksi tiettyyn erityiseen kysymykseen;
 - b) tehdä puitepäätöksiä jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä. Puitepäätökset velvoittavat jäsenvaltioita saavutettavaan tulokseen nähden, mutta jättävät kansallisten viranomaisten valittavaksi muodon ja keinot. Niistä ei seuraa välitöntä oikeusvaikutusta;
 - c) tehdä muita tämän osaston tavoitteiden mukaisia päätöksiä, jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämistä lukuun ottamatta. Nämä päätökset ovat velvoittavia, mutta niillä ei ole välitöntä oikeusvaikutusta; neuvosto toteuttaa määräänemmistöllä kyseisten päätösten täytäntöönpanon edellyttämät toimenpiteet unionin tasolla;
 - d) tehdä yleissopimuksia, joiden hyväksymistä se suosittaa jäsenvaltioille kunkin jäsenvaltion valtiosäännön asettamien vaatimusten mukaisesti. Jäsenvaltioiden on ryhdyttävä aiheellisiin menettelyihin neuvoston asettamassa määräajassa.

Yleissopimukset tulevat voimaan ne hyväksyneiden jäsenvaltioiden osalta, kun vähintään puolet jäsenvaltioista on ne hyväksynyt, jollei yleissopimuksissa toisin määrätä. Yleissopimusten soveltamista koskevat toimenpiteet vahvistetaan neuvostossa sopimuspuolten kahden kolmasosan enemmistöllä.

3. (*) Kun neuvoston ratkaisun edellytyksenä on määräänemmistö, jäsenten äänet painotetaan Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 205 artiklan 2 kohdassa määrätyllä tavalla ja ratkaisun edellytyksenä on vähintään 62 ääntä, jotka edustavat ainakin kymmentä asian puolesta äänestävää jäsentä.
4. Neuvosto tekee ratkaisunsa menettelykysymyksistä jäsentensä enemmistöllä.

35 artikla

1. Euroopan yhteisöjen tuomioistuimella on toimivalta tässä artiklassa määrättyjen edellytysten mukaisesti antaa ennakkoratkaisuja puitepäätösten ja päätösten pätevyydestä ja tulkinnasta, tämän osaston nojalla tehtyjen yleissopimusten tulkinnasta sekä niitä koskevien täytäntöönpanotoimenpiteiden pätevyydestä ja tulkinnasta.

(*) Tämä kohta muutetaan 1. tammikuuta 2005 Euroopan unionin laajentumisesta tehdyn pöytäkirjan mukaisesti (ks. liite).

2. Jäsenvaltio voi Amsterdamin sopimuksen allekirjoittamisen yhteydessä tai sen jälkeen antamallaan julistuksella hyväksyä yhteisöjen tuomioistuimen toimivallan antaa 1 kohdassa tarkoitettuja ennakkoratkaisuja.

3. Jäsenvaltio, joka antaa 2 kohdassa tarkoitetun julistuksen, täsmentää, kumpi seuraavista tapauksista on kyseessä:

a) kyseisen jäsenvaltion tuomioistuin, jonka päätöksiin ei kansallisen lainsäädännön mukaan saa hakea muutosta, voi pyytää yhteisöjen tuomioistuinta antamaan asiasta ennakkoratkaisun kysymyksessä, joka tulee esille sen käsiteltävänä olevassa asiassa ja joka koskee 1 kohdassa tarkoitetun säädöksen pätevyyttä tai tulkintaa, jos kyseinen tuomioistuin katsoo, että kysymys on ratkaistava, jotta se voi antaa päätöksen;

b) kyseisen jäsenvaltion tuomioistuin voi pyytää yhteisöjen tuomioistuinta antamaan ennakkoratkaisun kysymyksessä, joka tulee esille sen käsiteltävänä olevassa asiassa ja joka koskee 1 kohdassa tarkoitetun säädöksen pätevyyttä tai tulkintaa, jos kyseinen tuomioistuin katsoo, että kysymys on ratkaistava, jotta se voi antaa päätöksen.

4. Jäsenvaltiolla on oikeus, riippumatta siitä, onko se antanut 2 kohdassa tarkoitetun julistuksen, antaa tapausta koskevia lausuntoja tai kirjallisia huomautuksia yhteisöjen tuomioistuimelle 1 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa.

5. Yhteisöjen tuomioistuimella ei ole toimivaltaa arvioida jäsenvaltion poliisiviranomaisen tai muun lain noudattamista valvovan viranomaisen toteuttamien toimien pätevyyttä tai oikeasuhteisuutta tai niiden velvollisuuksien täyttämistä, joita jäsenvaltioilla on yleisen järjestyksen ylläpitämiseksi sekä sisäisen turvallisuuden suojaamiseksi.

6. Yhteisöjen tuomioistuimella on toimivalta tutkia puitepäätöksen ja päätöksen laillisuus jäsenvaltion tai komission kanteesta, jonka perusteena on toimivallan puuttuminen, olennaisen menettelymääräyksen rikkominen, tämän sopimuksen tai sen soveltamista koskevan oikeussäännön rikkominen tai harkintavallan väärinkäyttö. Tässä kohdassa tarkoitetut menettelyt on aloitettava kahden kuukauden kuluessa säädöksen julkaisemisesta.

7. Yhteisöjen tuomioistuimella on toimivalta ratkaista 34 artiklan 2 kohdan mukaisesti annettujen säädösten tulkintaa tai soveltamista koskevat jäsenvaltioiden väliset riidat, jos riitaa ei voida sopia neuvostossa kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun neuvoston jäsen on saattanut asian neuvoston käsiteltäväksi. Yhteisöjen tuomioistuimella on myös toimivalta ratkaista 34 artiklan 2 kohdan d alakohdan nojalla tehtyjen yleissopimusten tulkintaa tai soveltamista koskevat jäsenvaltioiden ja komission väliset riidat.

36 artikla

1. Perustetaan koordinointikomitea, joka muodostuu johtavista virkamiehistä. Yhteensovittavan tehtävänsä lisäksi komitean tehtävänä on:

— antaa neuvostolle lausuntoja sen pyynnöstä tai omasta aloitteestaan,

— osallistua neuvoston työn valmisteluun 29 artiklassa tarkoitetuilla aloilla, edellä sanotun kuitenkin rajoittamatta Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 207 artiklan soveltamista.

2. Komissio osallistuu täysimääräisesti työhön tässä osastossa tarkoitetuilla aloilla.

37 artikla

Jäsenvaltiot ilmaisevat tämän osaston määräysten mukaisesti hyväksytyt yhteiset kannat niissä kansainvälisissä järjestöissä ja kansainvälisissä konferensseissa, joihin ne osallistuvat.

Tässä osastossa määrättyihin asioihin sovelletaan soveltuvin osin 18 ja 19 artiklaa.

38 artikla

Edellä 24 artiklassa tarkoitettuihin sopimuksiin voi sisältyä määräyksiä tähän osastoon kuuluvista asioista.

39 artikla

1. Neuvosto kuulee Euroopan parlamenttia ennen 34 artiklan 2 kohdan b, c ja d alakohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden toteuttamista. Euroopan parlamentti antaa lausuntonsa määräajassa, jonka neuvosto voi asettaa ja joka on vähintään kolme kuukautta. Jos lausuntoa ei ole annettu määräajassa, neuvosto saa ratkaista asian.

2. Puheenjohtajavaltio ja komissio antavat Euroopan parlamentille säännöllisesti tietoja työskentelestä tässä osastossa tarkoitetuilla aloilla.

3. Euroopan parlamentti voi tehdä kysymyksiä neuvostolle tai antaa sille suosituksia. Euroopan parlamentissa käydään vuosittain keskustelu tässä osastossa tarkoitetuilla aloilla tapahtuneesta edistymisestä.

40 artikla (*)

1. Tässä osastossa tarkoitetuilla aloilla toteutettavan tiiviimmän yhteistyön tavoitteena on mahdollistaa unionin kehittyminen nopeammin vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvaksi alueeksi niin, että otetaan huomioon Euroopan yhteisön toimivalta ja tässä osastossa määrätty tavoitteet.

2. Tämän artiklan mukaiseen tiiviimpään yhteistyöhön sovelletaan 29–39 artiklaa sekä 40 a, 40 b ja 41 artiklaa, jollei 40 a artiklassa tai 43–45 artiklassa toisin määrätä.

3. Euroopan yhteisön perustamissopimuksen määräyksiä yhteisön tuomioistuimen toimivallasta ja sen käyttämisestä sovelletaan 40 a ja 40 b artiklaan.

(*) Artikla on muutettu Nizzan sopimuksella.

40 a artikla ()*

1. Jäsenvaltiot, jotka aikovat perustaa 40 artiklan mukaisen tiiviimmän yhteistyön, esittävät asiasta pyynnön komissiolle, joka voi tehdä tästä ehdotuksen neuvostolle. Jos komissio ei tee ehdotusta, se ilmoittaa asianomaisille jäsenvaltioille perustelunsa. Nämä voivat silloin tehdä neuvostolle aloitteen saadakseen oikeuden kyseiseen tiiviimpään yhteistyöhön.

2. Neuvosto myöntää 1 kohdassa tarkoitetun oikeuden 43–45 artiklan mukaisesti määräenemmistöllä komission ehdotuksesta tai vähintään kahdeksan jäsenvaltion aloitteesta ja Euroopan parlamenttia kuultuaan. Neuvoston jäsenten äänet painotetaan Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 205 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

Neuvoston jäsen voi pyytää, että asia esitellään Eurooppa-neuvostossa. Kun asia on esitelty Eurooppa-neuvostossa, neuvosto voi tehdä ratkaisunsa tämän kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisesti.

40 b artikla ()*

Jäsenvaltio, joka haluaa osallistua 40 a artiklan nojalla perustettuun tiiviimpään yhteistyöhön, ilmoittaa aikomuksestaan neuvostolle ja komissiolle, joka antaa neuvostolle kolmen kuukauden kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta lausunnon sekä mahdollisen suosituksen niistä erityisjärjestelyistä, joita se pitää tarpeellisina, jotta kyseinen jäsenvaltio voi osallistua kyseiseen yhteistyöhön. Neuvosto tekee asiasta päätöksen neljän kuukauden kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta. Päätös katsotaan tehdyksi, jollei neuvosto määräenemmistöllä tämän saman ajan kuluessa päättä sen lepäämään jättämisestä. Tällöin neuvosto perustelee päätöksensä ja asettaa määräajan uutta käsittelyä varten.

Tätä artiklaa sovellettaessa neuvosto tekee ratkaisunsa 44 artiklan 1 kohdassa määrätyllä tavalla.

41 artikla

1. Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 189, 190, 195, 196–199, 203 ja 204 artiklaa, 205 artiklan 3 kohtaa, 206–209, 213–219, 255 ja 290 artiklaa sovelletaan tässä osastossa tarkoitettuihin aloihin liittyviin määräyksiin.

2. Tässä osastossa tarkoitettuihin aloihin liittyvistä määräyksistä toimielimille aiheutuvat hallintomenot otetaan menoina Euroopan yhteisöjen talousarvioon.

3. Kyseisten määräysten täytäntöönpanosta aiheutuvat toimintamenot otetaan myös menoina Euroopan yhteisöjen talousarvioon, jollei neuvosto yksimielisesti päättä toisin. Jos menoja ei oteta menoina Euroopan yhteisöjen talousarvioon, jäsenvaltiot vastaavat niistä bruttokansantulon mukaan määräytyvän asteikon mukaisesti, jollei neuvosto yksimielisesti päättä toisin.

4. Euroopan yhteisön perustamissopimuksessa määrättyä talousarviomenettelyä sovelletaan Euroopan yhteisöjen talousarvioon otettaviin menoihin.

(*) Artikla on lisätty Nizzan sopimuksella.

42 artikla

Neuvosto voi yksimielisesti komission tai jäsenvaltion aloitteesta ja Euroopan parlamenttia kuultuaan päättää, että toiminta 29 artiklassa tarkoitetuilla aloilla kuuluu Euroopan yhteisön perustamissopimuksen IV osaston alaan, ja samalla määrittää siihen liittyvät äänestys ehdot. Se suosittaa jäsenvaltioille tällaisen päätöksen hyväksymistä kunkin jäsenvaltion valtiosäännön asettamien vaatimusten mukaisesti.

VII OSASTO

MÄÄRÄYKSET TIIVIIMMÄSTÄ YHTEISTYÖSTÄ*43 artikla (*)*

Jäsenvaltiot, jotka aikovat perustaa keskenään tiiviimmän yhteistyön, saavat käyttää tässä sopimuksessa ja Euroopan yhteisön perustamissopimuksessa määrättyjä toimeleimiä, menettelyjä ja järjestelyjä, edellyttäen että:

- a) yhteistyöllä pyritään edistämään unionin ja yhteisön tavoitteiden saavuttamista, suojelemaan ja palvelemaan niiden etuja sekä vahvistamaan niiden yhdentymiskehitystä;
- b) yhteistyössä otetaan huomioon mainitut perussopimukset ja unionin yhteinen toimielinjärjestelmä;
- c) yhteistyössä otetaan huomioon yhteisön säännöstö ja mainittujen perussopimusten muiden määräysten nojalla hyväksytyt toimet;
- d) yhteistyö ei ylitä unionin tai yhteisön toimivaltaa eikä koske aloja, jotka kuuluvat yhteisön yksinomaiseen toimivaltaan;
- e) yhteistyö ei vahingoita Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 14 artiklan 2 kohdassa määriteltyjä sisämarkkinoita eikä kyseisen sopimuksen XVII osaston mukaista taloudellista ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta;
- f) yhteistyö ei luo esteitä tai aiheuta syrjintää jäsenvaltioiden välisessä kaupankäynnissä eikä saa aikaan kilpailun vääristymistä näiden välillä;
- g) yhteistyö käsittää vähintään kahdeksan jäsenvaltiota;
- h) yhteistyössä kunnioitetaan niiden jäsenvaltioiden toimivaltaa, oikeuksia ja velvoitteita, jotka eivät osallistu siihen;
- i) yhteistyö ei vaikuta Schengenin säännöstön sisällyttämisestä osaksi Euroopan unionia tehdyn pöytäkirjan määräysten soveltamiseen;
- j) yhteistyö on avoinna kaikille jäsenvaltioille 43 b artiklan mukaisesti.

(*) Artikla on muutettu Nizzan sopimuksella.

43 a artikla (*)

Tiiviimpää yhteistyötä voidaan toteuttaa vasta viimeisenä keinona neuvoston todettua, että yhteistyölle asetettuja tavoitteita ei voida saavuttaa kohtuullisessa ajassa soveltamalla perussopimusten asiaa koskevia määräyksiä.

43 b artikla (*)

Tiiviimpi yhteistyö on sitä perustettaessa avoinna kaikille jäsenvaltioille. Siihen voi myös liittyä milloin tahansa tämän sopimuksen 27 e ja 40 b artiklan ja Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 11 a artiklan mukaisesti, edellyttäen että peruspäätöstä ja yhteistyön yhteydessä jo tehtyjä päätöksiä noudatetaan. Komissio ja tiiviimpään yhteistyöhön osallistuvat jäsenvaltiot pyrkivät saamaan mahdollisimman monta jäsenvaltiota mukaan yhteistyöhön.

44 artikla (**)

1. Edellä 43 artiklassa tarkoitetun tiiviimmän yhteistyön toteuttamisen edellyttämät säädökset ja päätökset hyväksytään tämän sopimuksen ja Euroopan yhteisön perustamissopimuksen toimielimiä koskevien määräysten mukaisesti. Neuvoston kaikki jäsenet voivat osallistua keskusteluihin, mutta vain tiiviimpään yhteistyöhön osallistuvien jäsenvaltioiden edustajat osallistuvat päätöksentekoon. Määräenemmistöllä tarkoitetaan yhtä suurta osuutta kyseisten neuvoston jäsenten painotetuista äänistä ja yhtä suurta osuutta kyseisten jäsenten määrästä kuin ne, joista määrätään Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 205 artiklan 2 kohdassa ja tämän sopimuksen 23 artiklan 2 kohdan toisessa ja kolmannessa alakohdassa 27 c artiklan mukaisen tiiviimmän yhteistyön osalta. Yksimielisyyteen vaaditaan ainoastaan kyseisten neuvoston jäsenten äänet.

Kyseiset säädökset ja päätökset eivät kuulu yhteisön säännöstöön.

2. Jäsenvaltiot soveltavat niitä koskevin osin säädöksiä ja päätöksiä, jotka on hyväksytty sen tiiviimmän yhteistyön toteuttamiseksi, johon ne osallistuvat. Tällaiset säädökset ja päätökset sitovat ainoastaan kyseiseen yhteistyöhön osallistuvia jäsenvaltioita, ja jos sellaisesta säädöksestä on kyse, niitä sovelletaan sellaisenaan vain näissä valtioissa. Tiiviimpään yhteistyöhön osallistumattomat jäsenvaltiot eivät estä kyseiseen yhteistyöhön osallistuvia valtioita toteuttamasta yhteistyötä.

44 a artikla (***)

Tiiviimmän yhteistyön toteuttamisesta aiheutuvista muista kuin toimielinten hallintomenoista huolehtivat yhteistyöhön osallistuvat jäsenvaltiot, jolleivät kaikki neuvoston jäsenet Euroopan parlamenttia kuuluttuaan yksimielisesti toisin päätä.

(*) Artikla on lisätty Nizzan sopimuksella.

(**) Artikla on muutettu Nizzan sopimuksella.

(***) Artikla on lisätty Nizzan sopimuksella (ent. 44 artiklan 2 kohta).

45 artikla ()*

Neuvosto ja komissio varmistavat, että tämän osaston nojalla toteutetut toimet ovat johdonmukaisia keskenään sekä unionin ja yhteisön politiikkoihin nähden, ja ne toimivat tätä varten yhteistyössä.

VIII OSASTO

LOPPUMÄÄRÄYKSET*46 artikla (*)*

Euroopan yhteisön perustamissopimuksen, Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksen ja Euratomin perustamissopimuksen määräyksiä, jotka koskevat Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen toimivaltaa ja tämän toimivallan käyttämistä, sovelletaan ainoastaan tämän sopimuksen seuraaviin määräyksiin:

- a) Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksen muuttamisesta Euroopan yhteisön perustamiseksi, Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksen muuttamisesta sekä Euroopan atomienergia-yhteisön perustamissopimuksen muuttamisesta annetut määräykset;
- b) VI osaston määräykset 35 artiklassa määrätyn edellytyksen;
- c) VII osaston määräykset Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 11 ja 11 a artiklassa ja tämän sopimuksen 40 artiklassa määrätyn edellytyksen;
- d) 6 artiklan 2 kohta toimielinten toiminnan osalta edellyttäen, että yhteisöjen tuomioistuimella on tuomiovalta Euroopan yhteisöjen perustamissopimusten ja tämän sopimuksen mukaisesti;
- e) 7 artiklassa olevat, yksinomaan menettelyä koskevat säännöt, joita koskevissa asioissa yhteisöjen tuomioistuin tekee ratkaisunsa asianomaisen jäsenvaltion pyynnöstä kuukauden kuluessa kyseisen artiklan mukaisesta neuvoston toteamuksesta;
- f) 46–53 artikla.

47 artikla

Jollei Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksen muuttamisesta Euroopan yhteisön perustamiseksi, Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksen muuttamisesta taikka Euroopan atomienergia-yhteisön perustamissopimuksen muuttamisesta annetuista määräyksistä tai näistä loppumääräyksistä muuta johdu, tämän sopimuksen määräykset eivät vaikuta Euroopan yhteisöjen perustamissopimukseen taikka niiden muuttamisesta tai täydentämisestä myöhemmin tehtyihin sopimukseen tai asiakirjoihin.

(*) Artikla on muutettu Nizzan sopimuksella.

48 artikla

Jäsenvaltion hallitus tai komissio voi tehdä neuvostolle ehdotuksia niiden sopimusten tarkistamiseksi, joihin unioni perustuu.

Jos neuvosto Euroopan parlamenttia ja tarvittaessa komissiota kuultuaan antaa jäsenvaltioiden hallitusten edustajien konferenssin järjestämisestä myönteisen lausunnon, neuvoston puheenjohtaja kutsuu konferenssin koolle hyväksymään yhteisellä sopimuksella noihin sopimuksiin tehtävät muutokset. Myös Euroopan keskuspankkia kuullaan, jos kyse on toimielimiä koskevista muutoksista raha-asiain alalla.

Muutokset tulevat voimaan, kun kaikki jäsenvaltiot ovat ratifioineet ne valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti.

49 artikla

Jokainen Euroopan valtio, joka noudattaa 6 artiklan 1 kohdassa määrättyjä periaatteita, voi hakea unionin jäsenyyttä. Se osoittaa hakemuksensa neuvostolle, joka tekee ratkaisunsa yksimielisesti kuultuaan komissiota ja saatuaan Euroopan parlamentin kaikkien jäsentensä ehdottomalla enemmistöllä antaman puoltavan lausunnon.

Liittymisehdoista ja liittymisen edellyttämistä mukautuksista niihin sopimuksiin, joihin unioni perustuu, määrätään jäsenvaltioiden ja jäsenyyttä hakevan valtion välisellä sopimuksella. Sopimusvaltiot ratifioivat sopimuksen valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti.

50 artikla

1. Kumotaan Euroopan yhteisöjen yhteisen neuvoston ja yhteisen komission perustamisesta tehdyn, Brysselissä 8 päivänä huhtikuuta 1965 allekirjoitetun sopimuksen 2–7 ja 10–19 artikla.

2. Kumotaan Luxemburgissa 17 päivänä helmikuuta 1986 ja Haagissa 28 päivänä helmikuuta 1986 allekirjoitetun Euroopan yhtenäisasiakirjan 2 artikla, 3 artiklan 2 kohta ja III osasto.

51 artikla

Tämä sopimus on tehty rajoittamattomaksi ajaksi.

52 artikla

1. Korkeat sopimuspuolet ratifioivat tämän sopimuksen valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti. Ratifioimiskirjat talletetaan Italian tasavallan hallituksen huostaan.

2. Tämä sopimus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1993, jos kaikki ratifioimiskirjat on talletettu siihen mennessä, tai muussa tapauksessa viimeisen ratifioimiskirjan tallettamista seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä.

53 artikla

Tämä sopimus, joka on laadittu yhtenä kappaleena englannin, espanjan, hollannin, iirin, italian, kreikan, portugalin, ranskan, saksan ja tanskan kielellä, ja jonka jokainen teksti on yhtä todistusvoimainen, talletetaan Italian tasavallan hallituksen arkistoon, ja tämä hallitus toimittaa oikeaksi todistetun jäljennöksen siitä muiden allekirjoittajavaltioiden hallituksille.

Tämä sopimus on vuoden 1994 liittymissopimuksen nojalla todistusvoimainen myös ruotsin ja suomen kielellä laadittuina toisintoina.

TÄMÄN VAKUUDEKSI alla mainitut täysivaltaiset edustajat ovat allekirjoittaneet tämän sopimuksen.

Tehty Maastrichtissa seitsemäntenä päivänä helmikuuta vuonna tuhat yhdeksänsataayhdeksänkymmenekaksi.

(allekirjoittajien luetteloa ei esitetä tässä)

PÖYTÄKIRJA

EUROOPAN UNIONIN LAAJENTUMISESTA

KORKEAT SOPIMUSPUOLET

OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka liitetään Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan yhteisöjen perustamissopimukseen:

*1 artikla***Toimielimistä tehdyn pöytäkirjan kumoaminen**

Kumotaan toimielimistä Euroopan unionin laajentumista silmällä pitäen tehty pöytäkirja, joka on liitetty Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan yhteisöjen perustamissopimukseen.

*2 artikla***Euroopan parlamenttia koskevat määräykset**

1. Korvataan Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 190 artiklan 2 kohdan ensimmäinen alakohta sekä Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen 108 artiklan 2 kohdan ensimmäinen alakohta 1 päivästä tammikuuta 2004 alkaen, siten että uusi teksti tulee voimaan vaalikauden 2004–2009 alusta, seuraavasti:

”Kustakin jäsenvaltiosta valittavien edustajien määrä on seuraava:

Belgia	22
Tanska	13
Saksa	99
Kreikka	22
Espanja	50
Ranska	72
Irlanti	12
Italia	72
Luxemburg	6
Alankomaat	25
Itävalta	17
Portugali	22
Suomi	13
Ruotsi	18
Yhdistynyt kuningaskunta	72”

2. Jollei 3 kohdasta muuta johdu, edustajien kokonaismäärä Euroopan parlamentissa vaalikautena 2004–2009 on sama kuin Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 190 artiklan 2 kohdassa ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen 108 artiklan 2 kohdassa mainittu edustajien määrä lisättyinä viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2004 allekirjoitettavista liittymissopimuksista johtuvalla uusien jäsenvaltioiden edustajien määrällä.

3. Jos 2 kohdassa tarkoitettu jäsenten kokonaismäärä on pienempi kuin 732, kustakin jäsenvaltiosta valittavien edustajien määrä korjataan suhteessa kokonaismäärään siten, että kokonaismäärä on mahdollisimman lähellä 732:ta; tämä korjaus ei kuitenkaan saa johtaa siihen, että kustakin jäsenvaltiosta valittavien edustajien määrä on suurempi kuin Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 190 artiklan 2 kohdassa ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen 108 artiklan 2 kohdassa vaalikaudeksi 1999–2004 vahvistettu määrä.

Neuvosto tekee asiasta päätöksen.

4. Poiketen siitä, mitä Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 189 artiklan toisessa kohdassa ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen 107 artiklan toisessa kohdassa määrätään, Euroopan parlamentin jäsenten määrä voi väliaikaisesti kyseisen päätöksen soveltamiskautena olla suurempi kuin 732 siinä tapauksessa, että liittymissopimus tulee voimaan sen jälkeen, kun tämän artiklan 3 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitettu neuvoston päätös on tehty. Kyseisistä jäsenvaltioista valittavien edustajien määrään sovelletaan tämän artiklan 3 kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettua korjausta.

3 artikla

Määräykset äänten painottamisesta neuvostossa

1. 1 päivänä tammikuuta 2005:

a) muutetaan Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 205 artikla ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen 118 artikla seuraavasti:

i) korvataan 2 kohta seuraavasti:

”2. Kun neuvoston ratkaisun edellytyksenä on määräenemmistö, jäsenten äänet painotetaan seuraavasti:

Belgia	12
Tanska	7
Saksa	29
Kreikka	12
Espanja	27
Ranska	29
Irlanti	7
Italia	29
Luxemburg	4
Alankomaat	13
Itävalta	10
Portugali	12
Suomi	7
Ruotsi	10
Yhdistynyt kuningaskunta	29

Kun neuvoston ratkaisu tämän sopimuksen nojalla on tehtävä komission ehdotuksesta, sen edellytyksenä on vähintään 169 puoltavaa ääntä, jotka edustavat jäsenten enemmistöä.

Muissa tapauksissa ratkaisun edellytyksenä on vähintään 169 puoltavaa ääntä, jotka edustavat ainakin kahta kolmasosaa jäsenistä.”

ii) lisätään 4 kohta seuraavasti:

”4. Neuvoston jäsen voi pyytää, että neuvoston tehdessä päätöksen määräenemmistöllä tarkistetaan, että määräenemmistön muodostavat jäsenvaltiot edustavat vähintään 62:ta prosenttia unionin koko väestöstä. Jos osoittautuu, että tämä ehto ei täyty, kyseistä päätöstä ei tehdä.”

b) korvataan Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 23 artiklan 2 kohdan kolmas alakohta seuraavasti:

”Neuvoston jäsenten äänet painotetaan Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 205 artiklan 2 kohdassa määrättyllä tavalla. Ratkaisun edellytyksenä on vähintään 169 puoltavaa ääntä, jotka edustavat ainakin kahta kolmasosaa jäsenistä. Neuvoston jäsen voi pyytää, että neuvoston tehdessä päätöksen määräenemmistöllä tarkistetaan, että määräenemmistön muodostavat jäsenvaltiot edustavat vähintään 62:ta prosenttia unionin koko väestöstä. Jos osoittautuu, että tämä ehto ei täyty, kyseistä päätöstä ei tehdä.”

c) korvataan Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 34 artiklan 3 kohta seuraavasti:

”3. Kun neuvoston ratkaisun edellytyksenä on määräenemmistö, jäsenten äänet painotetaan Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 205 artiklan 2 kohdassa määrättyllä tavalla ja ratkaisun edellytyksenä on vähintään 169 puoltavaa ääntä, jotka edustavat ainakin kahta kolmasosaa jäsenistä. Neuvoston jäsen voi pyytää, että neuvoston tehdessä päätöksen määräenemmistöllä tarkistetaan, että määräenemmistön muodostavat jäsenvaltiot edustavat vähintään 62:ta prosenttia unionin koko väestöstä. Jos osoittautuu, että tämä ehto ei täyty, kyseistä päätöstä ei tehdä.”

2. Jokaisen jäseneksi liittymisen yhteydessä lasketaan Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 205 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa ja Euroopan atomienergiayhteisön 118 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitettu vähimmäismäärä siten, että ääninä ilmaistu määräenemmistöön tarvittava vähimmäismäärä ei ole suurempi kuin se määräenemmistöön tarvittava vähimmäismäärä, joka saadaan kun se lasketaan Euroopan unionin laajentumista koskevassa, Nizzan sopimuksen valmistaneen konferenssin päätösasiakirjaan merkittävässä julistuksessa olevan taulukon pohjalta.

4 artikla

Komissiota koskevat määräykset

1. Korvataan 1 päivänä tammikuuta 2005 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 213 artiklan 1 kohta ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen 126 artiklan 1 kohta siten, että muutos tulee voimaan kun tämän ajankohdan jälkeen ensimmäisen komission toimikausi alkaa, seuraavasti:

"1. Komission jäsenet valitaan heidän yleisen pätevyytensä perusteella, ja heidän riippumattomuutensa on oltava kiistaton.

Komissiossa on yksi kansalainen kustakin jäsenvaltiosta.

Neuvosto voi yksimielisesti muuttaa komission jäsenten määrää."

2. Kun Euroopan unionissa on 27 jäsentä, korvataan Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 213 artiklan 1 kohta ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen 126 artiklan 1 kohta seuraavasti:

"1. Komission jäsenet valitaan heidän yleisen pätevyytensä perusteella, ja heidän riippumattomuutensa on oltava kiistaton.

Komission jäsenten määrä on jäsenvaltioiden määrää pienempi. Komission jäsenet valitaan soveltamalla tasapuolista vuorottelua, jonka yksityiskohtaiset säännöt neuvosto vahvistaa yksimielisesti.

Neuvosto vahvistaa yksimielisesti komission jäsenten määrän."

Tätä muutosta sovelletaan siitä päivästä alkaen, kun ensimmäisen komission toimikausi alkaa 27:n jäsenvaltion liittyttyä unioniin.

3. Neuvosto vahvistaa yksimielisesti 27:n jäsenvaltion liittymissopimuksen allekirjoittamisen jälkeen:

— komission jäsenten lukumäärän;

— tasapuolisen vuorottelun yksityiskohtaiset säännöt, joihin kuuluvat kaikki kunkin kollegion kokoonpanon ilman eri toimenpiteitä tapahtuvan määräytymisen edellyttämät perusteet ja säännöt, seuraavien periaatteiden mukaisesti:

- a) jäsenvaltioita kohdellaan ehdottoman tasapuolisesti sen suhteen, mikä on niiden kansalaisten toimikauden määräytymisjärjestys ja kesto komissiossa; siten kahden eri jäsenvaltion kansalaisten toimikausien kokonaismäärien ero ei saa milloinkaan olla suurempi kuin yksi;
- b) jollei a alakohdasta muuta johdu, kukin kollegio muodostetaan siten, että sen kokoonpano ilmentää tyydyttävällä tavalla unionin kaikkien jäsenvaltioiden väestöllistä ja maantieteellistä moninaisuutta.

4. Kaikilla unioniin liittyvillä valtioilla on oikeus saada liittymishetkellä yksi kansalainen komission jäseneksi siihen saakka, jona 2 kohtaa aletaan soveltaa.

PÖYTÄKIRJA

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN PERUSSÄÄNNÖSTÄ

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

HALUAVAT vahvistaa Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 245 artiklassa ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen 160 artiklassa tarkoitetun yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön,

OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka liitetään Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen, Euroopan yhteisön perustamissopimukseen ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimukseen:

1 artikla

Yhteisöjen tuomioistuimen järjestäytymisessä ja toiminnassa noudatetaan, mitä Euroopan unionista tehdystä sopimuksessa (EU-sopimus), Euroopan yhteisön perustamissopimuksessa (EY:n perustamissopimus), Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksessa (Euratomin perustamissopimus) ja tässä perussäännössä määrätään.

I OSASTO

TUOMARIT JA JULKISASIAMIEHET

2 artikla

Ennen tehtävänsä ryhtymistä kukin tuomari vannoo julkisessa istunnossa valan, jonka mukaan hän suorittaa tehtävänsä puolueettomasti ja tunnollisesti eikä ilmaise neuvottelusalaisuuksia.

3 artikla

Tuomareilla on lainkäyttölinen koskemattomuus. Heidän koskemattomuutensa jatkuu heidän tehtävänsä päätyttyä heidän virassaan suorittamiensa toimien osalta, suulliset lausumat ja kirjalliset esitykset mukaan luettuina.

Yhteisöjen tuomioistuin voi täysistuntopäätöksellä pidättää koskemattomuuden.

Jos koskemattomuus on pidätetty ja tuomaria vastaan pannaan vireille oikeudenkäynti rikosasiassa, asian voi tutkia vain sellainen jäsenvaltion tuomioistuin, joka on toimivaltainen tuomitsemaan korkeimpien kansallisten tuomioistuinten jäseniä.

Yhteisöjen tuomioistuimen tuomareihin, julkisasiamiehiin, kirjaajaan sekä avustaviin esittelijöihin sovelletaan Euroopan yhteisöjen erioikeuksista ja vapauksista tehdyn pöytäkirjan 12–15 artiklaa sekä 18 artiklaa, tämän kuitenkin rajoittamatta tuomareiden lainkäytöllistä koskemattomuutta koskevien edellisten kohtien soveltamista.

4 artikla

Tuomareilla ei saa olla poliittista tai hallinnollista tointa.

Tuomarit eivät saa harjoittaa palkallista tai palkatonta ammattitoimintaa, ellei neuvosto poikkeustapauksessa anna siihen erityislupaa.

Tehtävänsä ryhtyessään tuomarit antavat juhlallisen vakuutuksen siitä, että he toimikautensa aikana ja sen päätyttyä kunnioittavat tehtävästään johtuvia velvollisuuksia ja varsinkin osoittavat kunniallisuutta ja pidättyvyyttä, kun heille toimikauden päätyttyä tarjotaan tiettyjä tehtäviä tai etuja.

Yhteisöjen tuomioistuin ratkaisee epäselvät tapaukset.

5 artikla

Lukuun ottamatta kuolemantapauksia ja niitä tapauksia, joissa tuomarin tilalle nimitetään toinen tuomari tavallisessa järjestyksessä, tuomarin tehtävä päättyy, kun hän eroaa.

Tuomarin erotessa erokirje osoitetaan yhteisöjen tuomioistuimen presidentille toimitettavaksi edelleen neuvoston puheenjohtajalle. Paikka tulee avoimeksi viimeksi mainitusta ilmoituksesta.

Jollei 6 artiklaa sovelleta, tuomari jatkaa tehtävässään, kunnes hänen seuraajansa ryhtyy tehtäväänsä.

6 artikla

Tuomari voidaan vapauttaa tehtävästään taikka häneltä voidaan evätä oikeus eläkkeeseen tai muihin vastaaviin etuuksiin vain, jos yhteisöjen tuomioistuimen tuomareiden ja julkisasiamiesten yksimielisen tuomion mukaan hän ei enää täytä tehtävänsä edellyttämiä vaatimuksia tai siitä johtuvia velvollisuuksia. Tuomari, jota asia koskee, ei saa osallistua asian ratkaisemiseen.

Kirjaaja antaa yhteisöjen tuomioistuimen päätöksen tiedoksi Euroopan parlamentin puhemiehelle ja komission puheenjohtajalle sekä ilmoittaa päätöksestä neuvoston puheenjohtajalle.

Jos tuomari vapautetaan tehtävästään tällaisella päätöksellä, paikka tulee avoimeksi viimeksi mainitusta ilmoituksesta.

7 artikla

Jos tuomarin tehtävä päättyy kesken hänen toimikautensa, jäljellä olevaksi toimikaudeksi nimitetään toinen tuomari.

8 artikla

Mitä 2–7 artiklassa määrätään, sovelletaan julkisasiamiehiin.

II OSASTO

ORGANISAATIO

9 artikla

Osa tuomareista vaihtuu joka kolmas vuosi. Tämä koskee vuoroin kahdeksaa ja vuoroin seitsemää tuomaria.

Osa julkisasiamiehistä vaihtuu joka kolmas vuosi. Tämä koskee joka kerran neljää julkisasiamiestä.

10 artikla

Kirjaaja vannoo yhteisöjen tuomioistuimessa valan, jonka mukaan hän suorittaa tehtävänsä puolueettomasti ja tunnollisesti eikä ilmaise neuvottelusalaisuuksia.

11 artikla

Yhteisöjen tuomioistuin järjestää kirjaajalle sijaisen tapauksissa, joissa hän on estynyt.

12 artikla

Yhteisöjen tuomioistuimen yhteydessä on sen tehtävien hoitamista varten virkamiehiä ja muuta henkilöstöä. He ovat kirjaajan alaisia presidentin valvonnassa.

13 artikla

Neuvosto voi yhteisöjen tuomioistuimen ehdotuksesta yksimielisesti säätää avustavien esittelijöiden nimittämisestä ja vahvistaa heitä koskevat henkilöstösäännöt. Avustavia esittelijöitä voidaan työjärjestyksessä määrättyin edellytyksin pyytää osallistumaan yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltävänä olevien asiain valmisteluun ja työskentelemään yhdessä esittelevän tuomarin kanssa.

Neuvosto nimittää avustavat esittelijät, jotka valitaan henkilöistä, joiden riippumattomuus on kiistaton ja joilla on tarvittava lainopillinen pätevyys. He vannovat yhteisöjen tuomioistuimessa valan, jonka mukaan he suorittavat tehtävänsä puolueettomasti ja tunnollisesti eivätkä ilmaise neuvottelusalaisuuksia.

14 artikla

Tuomarit, julkisasiamiehet ja kirjaaja ovat velvollisia asumaan yhteisöjen tuomioistuimen kotipaikkakunnalla.

15 artikla

Yhteisöjen tuomioistuin hoitaa tehtäviään pysyvästi. Se vahvistaa lomakausiensa pituuden ottaen aiheellisesti tavalla huomioon tehtäviensä asettamat vaatimukset.

16 artikla

Yhteisöjen tuomioistuin perustaa keskuudestaan kolmen ja viiden tuomarin jaostoja. Tuomarit valitsevat keskuudestaan jaostojen puheenjohtajat. Viiden tuomarin jaostojen puheenjohtajat valitaan kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Puheenjohtajan toimeen voidaan valita sama henkilö kerran uudelleen.

Suureen jaostoon kuuluu yksitoista tuomaria. Suuren jaoston puheenjohtajana toimii tuomioistuimen presidentti. Suureen jaostoon kuuluvat lisäksi viiden tuomarin jaostojen puheenjohtajat ja muut työjärjestyksen ehtojen mukaisesti siihen nimetyt tuomarit.

Yhteisöjen tuomioistuin kokoontuu suurena jaostona, jos oikeudenkäynnissä asianosaisena oleva jäsenvaltio tai yhteisöjen toimielin pyytää sitä.

Yhteisöjen tuomioistuin kokoontuu täysistunnossa, jos sen käsiteltäväksi saatetaan asia EY:n perustamis­sopimuksen 195 artiklan 2 kohdan, 213 artiklan 2 kohdan ja 216 artiklan tai 247 artiklan 7 kohdan mukaisesti tai EHTY:n perustamis­sopimuksen 107 d artiklan 2 kohdan, 126 artiklan 2 kohdan ja 129 artiklan tai 160 b artiklan 7 kohdan mukaisesti.

Lisäksi yhteisöjen tuomioistuin voi julkisasiamiestä kuultuaan päättää antaa käsiteltäväkseen saatetun asian täysistunnon ratkaistavaksi, jos se pitää kyseistä asiaa poikkeuksellisen merkittävänä.

17 artikla

Yhteisöjen tuomioistuimen päätökset ovat päteviä vain, kun asian käsittelyyn osallistuu pariton määrä sen tuomareista.

Kolmen tai viiden tuomarin jaostojen päätökset ovat päteviä vain, kun asian käsittelyyn osallistuu kolme tuomaria.

Suuren jaoston päätökset ovat päteviä vain, kun asian käsittelyyn osallistuu yhdeksän tuomaria.

Yhteisöjen tuomioistuimen täysistunnossa tekemät päätökset ovat päteviä vain, kun asian käsittelyyn osallistuu yksitoista tuomaria.

Jos jonkin jaoston tuomari on estynyt, toisen jaoston tuomari voidaan kutsua osallistumaan asian käsittelyyn työjärjestyksessä määrättyin edellytyksin.

18 artikla

Tuomari tai julkisasiamies ei saa osallistua asian käsittelyyn, jos hän on aikaisemmin ollut asiassa asiamiehenä, avustajana tai asianosaisten edustajana taikka jos hänet on kutsuttu antamaan asiassa lausuma jonkin tuomioistuimen tai tutkintalautakunnan jäsenenä tai muussa ominaisuudessa.

Jos tuomari tai julkisasiamies jostakin erityisestä syystä katsoo, että hänen ei tulisi osallistua ratkaisuun tai käsittelyyn tietyssä asiassa, hänen on ilmoitettava siitä presidentille. Jos presidentti katsoo, että tuomarin tai julkisasiamiehen ei jostakin erityisestä syystä tulisi osallistua käsittelyyn tai ratkaisuun tietyssä asiassa, hänen on ilmoitettava tästä asianomaiselle.

Yhteisöjen tuomioistuin ratkaisee tämän artiklan soveltamisessa ilmenevät ongelmat.

Asianosaisten ei voi pyytää yhteisöjen tuomioistuimen tai jonkin sen jaoston kokoonpanon muuttamista tuomarin kansalaisuuden takia tai sen perusteella, että yhteisöjen tuomioistuimessa tai jossain sen jaostossa ei ole tuomaria, jolla olisi sama kansalaisuus kuin hänellä.

III OSASTO

ASIAN KÄSITTELY

19 artikla

Yhteisöjen tuomioistuimessa jäsenvaltioita ja yhteisöjen toimielimiä edustaa kutakin asiaa varten määrätty asiamies; asiamiehellä voi olla apunaan avustaja tai asianajaja.

Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen muita sopimuspuolia kuin jäsenvaltioita, sekä kyseisessä sopimuksessa tarkoitettua EFTAn valvontaviranomaista edustetaan samalla tavoin.

Muiden asianosaisten edustajan on oltava asianajaja.

Vain asianajaja, jolla on oikeus esiintyä jonkin jäsenvaltion tai jonkin Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen sopimuspuolena olevan valtion tuomioistuimessa, voi edustaa tai avustaa jotain asianosaista yhteisöjen tuomioistuimessa.

Asiamiehillä, avustajilla ja asianajajilla on yhteisöjen tuomioistuimessa esiintyessään työjärjestyksessä määrättyin edellytyksin ne oikeudet ja vapaudet, jotka ovat tarpeen, jotta he voivat hoitaa tehtävänsä riippumattomina.

Yhteisöjen tuomioistuimella on työjärjestyksessä määrättyin edellytyksin esiintyvien avustajien ja asianajajien osalta samat toimivaltuudet kuin yleensä tuomioistuimilla.

Jos korkeakoulujen opettajilla on sen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan, jonka kansalaisia he ovat, oikeus esiintyä tuomioistuimessa asiamiehenä, heillä on yhteisöjen tuomioistuimessa samat oikeudet kuin tämän artiklan nojalla on asianajajilla.

20 artikla

Käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa jakaantuu kirjalliseen ja suulliseen vaiheeseen.

Kirjallisessa käsittelyssä asianosaisille sekä niille yhteisöjen toimielimille, joiden päätökset ovat riidan kohteena, annetaan tiedoksi kannekirjelmät, kirjelmät, vastineet, huomautukset sekä niihin mahdollisesti annetut vastaukset samoin kuin kaikki kirjallinen todistusaineisto ja muut asiakirjat, joihin vedotaan, taikka niiden oikeiksi todistetut jäljennökset.

Kirjaaja toimittaa tiedoksiannot työjärjestyksessä määrättyllä tavalla ja siinä määrättyssä määräajassa.

Suullisessa käsittelyssä luetaan esittelevän tuomarin kertomus, ja yhteisöjen tuomioistuin kuulee asiamiehiä, avustajia ja asianajajia samoin kuin julkisasiamiehen ratkaisuehdotuksen sekä tarvittaessa kuulee todistajia ja asiantuntijoita.

Jos yhteisöjen tuomioistuin katsoo, että asiassa ei tule esiin uutta oikeuskysymystä, se voi päättää julkisasiamiestä kuultuaan, että asia ratkaistaan ilman julkisasiamiehen ratkaisuehdotusta.

21 artikla

Asia pannaan yhteisöjen tuomioistuimessa vireille kirjaajalle osoitetulla kirjallisella kanteella. Kanteessa on mainittava kantajan nimi ja kotipaikka sekä allekirjoittaneen asema, asianosainen, jota vastaan tai asianosaiset, joita vastaan kanne on nostettu, riidan kohde, vaatimukset sekä yhteenvedo seikoista, joihin kanne perustuu.

Kanteeseen on tarvittaessa liitettävä säädös, jonka mitättömäksi julistamista pyydetään, tai EY:n perustamissopimuksen 232 artiklassa ja Euratomin perustamissopimuksen 148 artiklassa tarkoitetussa tapauksessa siihen on liitettävä asiakirjat, joista ilmenee minä päivänä näissä artikloissa tarkoitettu kehoitus on annettu tai esitetty. Jos näitä asiakirjoja ei ole liitetty kanteeseen, kirjaaja kehottaa asianosaista toimittamaan asiakirjat kohtuullisessa ajassa; kanna ei tällöin jätetä tutkimatta, vaikka asiakirjat toimitetaan vasta asian vireillepanoa koskevan määräajan päätyttyä.

22 artikla

Euratomin perustamissopimuksen 18 artiklassa tarkoitetuissa tapauksissa asia pannaan yhteisöjen tuomioistuimessa vireille kirjaajalle osoitetulla kanteella. Kanteessa on mainittava kantajan nimi ja kotipaikka sekä allekirjoittajan asema, tiedot päätöksestä, jota vastaan kanne on nostettu, vastapuolten nimet, riidan kohde, väitteet sekä yhteenvedo seikoista, joihin kanne perustuu.

Kanteeseen on liitettävä oikeaksi todistettu jäljennös siitä välityslautakunnan päätöksestä, johon kanne kohdistuu.

Jos yhteisöjen tuomioistuin hylkää kanteen, välityslautakunnan päätöksestä tulee lopullinen.

Jos yhteisöjen tuomioistuin julistaa välityslautakunnan päätöksen mitättömäksi, käsittely välityslautakunnassa voidaan jonkun asianosaisena olevan pyynnöstä tarvittaessa aloittaa uudelleen. Välityslautakunta on sidottu yhteisöjen tuomioistuimen ratkaisuun oikeudellisista kysymyksistä.

23 artikla

EU-sopimuksen 35 artiklan 1 kohdassa, EY:n perustamissopimuksen 234 artiklassa ja Euratomin perustamissopimuksen 150 artiklassa tarkoitetuissa tapauksissa jäsenvaltion tuomioistuin ilmoittaa yhteisöjen tuomioistuimelle päätöksestään, jolla se lykkää asian käsittelyä ja saattaa asian yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi. Yhteisöjen tuomioistuimen kirjaaja antaa sen jälkeen päätöksen tiedoksi asianosaisille, jäsenvaltioille ja komissiolle sekä neuvostolle tai Euroopan keskuspankille, jos säädös, jonka pätevyys tai tulkinta on riidan kohteena, on niistä jommankumman antama, ja Euroopan parlamentille ja neuvostolle, jos säädös, jonka pätevyys tai tulkinta on riidan kohteena, on näiden toimielinten yhteisesti hyväksymä.

Kahden kuukauden kuluessa tästä tiedoksiannosta asianosaisilla, jäsenvaltioilla, komissiolla ja tarvittaessa Euroopan parlamentilla, neuvostolla ja Euroopan keskuspankilla on oikeus toimittaa yhteisöjen tuomioistuimelle kirjelmää ja kirjallisia huomautuksia.

EY:n perustamissopimuksen 234 artiklassa tarkoitetuissa tapauksissa yhteisöjen tuomioistuimen kirjaaja antaa lisäksi jäsenvaltion tuomioistuimen päätöksen tiedoksi Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen muille sopimuspuolille kuin jäsenvaltioille sekä kyseisessä sopimuksessa tarkoitettulle EFTAn valvontaviranomaiselle, joilla, jos on kyse jostain sopimuksen soveltamisalasta, on kahden kuukauden kuluessa tiedoksiannosta valtuudet toimittaa yhteisöjen tuomioistuimelle kirjelmää ja kirjallisia huomautuksia.

24 artikla

Yhteisöjen tuomioistuin voi vaatia asianosaisia toimittamaan kaikki sen haluamat asiakirjat ja antamaan kaikki sen haluamat tiedot. Jos asianosainen kieltäytyy, yhteisöjen tuomioistuin toteaa tämän.

Yhteisöjen tuomioistuin voi vaatia myös niitä jäsenvaltioita ja yhteisöjen toimielimiä, jotka eivät ole oikeudenkäynnissä asianosaisia, antamaan kaikki tiedot, joita yhteisöjen tuomioistuin pitää oikeudenkäynnin kannalta tarpeellisina.

25 artikla

Yhteisöjen tuomioistuin voi milloin tahansa antaa valitsemalleen henkilölle, yhteisölle, viranomaiselle, komitealle tai elimelle tehtäväksi asiantuntijalausannon antamisen.

26 artikla

Todistajia voidaan kuulla siten kuin työjärjestyksessä määrätään.

27 artikla

Todistajan niskoittellessa yhteisöjen tuomioistuimella on tuomioistuimille yleensä kuuluvat toimivaltuudet, ja se voi tuomita maksuseuraamuksen siten kuin sen työjärjestyksessä määrätään.

28 artikla

Todistajia ja asiantuntijoita voidaan kuulla valan nojalla siten, että he vannovat valan yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksessä määrättyä kaavaa noudattaen taikka todistajan tai asiantuntijan kansallisessa lainsäädännössä säädetyllä tavalla.

29 artikla

Yhteisöjen tuomioistuin voi määrätä, että todistajaa tai asiantuntijaa on kuultava hänen kotipaikkansa oikeusviranomaisessa.

Määräys lähetetään yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen määräysten mukaisesti täytäntöön pantavaksi toimivaltaiselle oikeusviranomaiselle. Oikeusapupyynnön täytäntöönpanon yhteydessä laaditut asiakirjat palautetaan yhteisöjen tuomioistuimelle samojen määräysten mukaisesti.

Yhteisöjen tuomioistuin vastaa kustannuksista, jollei se aiheellisissa tapauksissa määrää niitä asianosaisten vastattavaksi.

30 artikla

Kukin jäsenvaltio käsittelee todistajan tai asiantuntijan väärää valaa samalla tavoin kuin tekoa, joka on tapahtunut riita-asioita käsittelevässä kyseisen jäsenvaltion tuomioistuimessa. Yhteisöjen tuomioistuimen ilmoituksesta asianomaisen jäsenvaltion on saatettava tekijä syytteeseen toimivaltaisessa kansallisessa tuomioistuimessa.

31 artikla

Istunto on julkinen, jollei yhteisöjen tuomioistuin erityisin perustein viran puolesta tai asianosaisten pyynnöstä toisin päätä.

32 artikla

Käsittelyn aikana yhteisöjen tuomioistuin voi kuulla asiantuntijoita, todistajia ja asianosaisia henkilökohtaisesti. Viimeksi mainitut voivat kuitenkin esiintyä vain edustajien kautta.

33 artikla

Jokaisesta istunnosta pidetään pöytäkirjaa, jonka presidentti ja kirjaaja allekirjoittavat.

34 artikla

Presidentti vahvistaa asialuettelon.

35 artikla

Yhteisöjen tuomioistuimen neuvottelut ovat salaisia ja pysyvät sellaisina.

36 artikla

Tuomiot perustellaan. Niissä mainitaan asian ratkaisemiseen osallistuneiden tuomareiden nimet.

37 artikla

Presidentti ja kirjaaja allekirjoittavat tuomiot. Ne luetaan julkisessa istunnossa.

38 artikla

Yhteisöjen tuomioistuin päättää oikeudenkäyntikuluista.

39 artikla

Yhteisöjen tuomioistuimen presidentti voi yksinkertaistetussa menettelyssä, jossa voidaan tarpeellisessa määrin poiketa eräistä tämän perussäännön määräyksistä ja josta määrätään työjärjestyksessä, ratkaista vaatimukset, jotka koskevat täytäntöönpanon lykkäämistä EY:n perustamissopimuksen 242 artiklan ja Euratomin perustamissopimuksen 157 artiklan mukaisesti, EY:n perustamissopimuksen 243 artiklassa tai Euratomin perustamissopimuksen 158 artiklassa tarkoitettua päätöstä välitoimista tai täytäntöönpanon lykkäämistä EY:n perustamissopimuksen 256 artiklan neljännen kohdan tai Euratomin perustamissopimuksen 164 artiklan kolmannen kohdan mukaisesti.

Presidentin ollessa estynyt hänen sijaisenaan on toinen tuomari siten kuin työjärjestyksessä määrätään.

Presidentin tai hänen sijaisensa asiassa antama ratkaisu on väliaikainen, eikä se millään tavoin vaikuta yhteisöjen tuomioistuimen pääasiassa tekemään ratkaisuun.

40 artikla

Jäsenvaltiot ja yhteisöjen toimielimet voivat olla väliintulijoina yhteisöjen tuomioistuimessa vireillä olevissa asioissa.

Tämä oikeus on myös kaikilla muilla, jotka osoittavat, että yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saatetun asian ratkaisu koskee heidän etuaan; tämä ei kuitenkaan koske jäsenvaltioiden keskinäisiä asioita, yhteisöjen toimielimien keskinäisiä asioita eikä jäsenvaltioiden ja yhteisöjen toimielimien välisiä asioita.

Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen muut sopimuspuolet kuin jäsenvaltiot, sekä kyseisessä sopimuksessa tarkoitettu EFTAn valvontaviranomainen, voivat olla väliintulijoina yhteisöjen tuomioistuimessa vireillä olevissa asioissa, jos on kyse jostain tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvasta asiasta, sanotun kuitenkaan rajoittamatta toisen kohdan soveltamista.

Väliintulokirjelmässä saadaan esittää vain jonkun asianosaisen vaatimuksia tukevia vaatimuksia.

41 artikla

Jos oikeassa järjestyksessä haastettu vastaaja ei anna kirjallista vastinetta, asiassa annetaan yksipuolinen tuomio. Asian uudelleen käsittelyä voidaan vaatia kuukauden kuluessa tuomion tiedoksi antamisesta. Vaatimus asian uudelleen käsittelystä ei lykkää yksipuolisen tuomion täytäntöönpanoa, ellei yhteisöjen tuomioistuin päättää toisin.

42 artikla

Jäsenvaltiot, yhteisöjen toimielimet ja muut, luonnolliset henkilöt tai oikeushenkilöt voivat työjärjestyksessä määrätyissä tapauksissa ja siinä määrätyin edellytyksin kolmansina osapuolina vaatia asian käsittelemistä uudelleen, jos tuomio on annettu asianomaisia kuulematta ja loukkaa näiden oikeuksia.

43 artikla

Jos tuomio on epäselvä sisällykseltään tai ulottuvuudeltaan, yhteisöjen tuomioistuin tulkitsee sitä sellaisen asianosaisen tai yhteisöjen toimielimen pyynnöstä, joka osoittaa sen koskevan etuaan.

44 artikla

Hakemus tuomion purkamiseksi ja asian ottamiseksi uudelleen yhteisöjen tuomioistuimessa käsiteltäväksi voidaan tehdä vain, jos tietoon tulee merkitykseltään ratkaiseva tosiseikka, joka ei ole ollut yhteisöjen tuomioistuimen eikä uutta käsittelyä pyytävän asianosaisen tiedossa tuomiota annettaessa.

Uusi käsittely aloitetaan yhteisöjen tuomioistuimen tuomiolla, jossa nimenomaisesti todetaan, että on olemassa uusi tosiseikka sekä katsotaan, että tosiseikka luonteeltaan on sellainen, että se edellyttää uutta käsittelyä, ja hakemukseen voidaan tällä perusteella suostua.

Purkamishakemusta ei voida tehdä sen jälkeen kun tuomion antamisesta on kulunut kymmenen vuotta.

45 artikla

Työjärjestyksessä määrätään määräaikojen pidentämisestä pitkien etäisyyksien vuoksi.

Määräajan päättymisen ei johda oikeudenmenetyksiin, jos se, jota asia koskee, osoittaa, että on ollut ennalta arvaamattomia seikkoja tai ylivoimainen este.

46 artikla

Vanhentumisaika sopimussuhteen ulkopuolista yhteisöjen vastuuta koskevista asioista on viisi vuotta tapahtumasta, johon korvausvelvollisuus perustuu. Vanhentumisaika keskeytyy, jos asia pannaan vireille yhteisöjen tuomioistuimessa tai jos vahinkoa kärsinyt sitä ennen esittää asiassa vaatimuksen asianomaiselle yhteisöjen toimielimelle. Viimeksi mainitussa tapauksessa asia on pantava vireille EY:n perustamis-sopimuksen 230 artiklan ja Euratomin perustamissopimuksen 146 artiklan mukaisesti kahden kuukauden kuluessa; tarvittaessa sovelletaan EY:n perustamisopimuksen 232 artiklan toisen kohdan ja Euratomin perustamissopimuksen 148 artiklan toisen kohdan määräyksiä.

IV OSASTO

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN

47 artikla

Tämän perussäännön 2–8 artiklaa sekä 14 ja 15 artiklaa, 17 artiklan ensimmäistä, toista, neljättä ja viidettä kohtaa ja 18 artiklaa sovelletaan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen ja sen jäseniin. Edellä 2 artiklassa tarkoitettu vala vannotaan yhteisöjen tuomioistuimessa ja 3, 4 ja 6 artiklassa tarkoitettut päätökset tekee yhteisöjen tuomioistuin yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta kuultuaan.

Tämän perussäännön 3 artiklan neljättä kohtaa sekä 10, 11 ja 14 artiklaa sovelletaan soveltuvin osin yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaajaan.

48 artikla

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa on 15 tuomaria.

49 artikla

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen jäseniä voidaan pyytää hoitamaan julkisasiamiehen tehtäviä.

Julkisasiamiesten tehtävänä on täysin puolueettomina ja riippumattomina esittää julkisessa istunnossa perustellut ratkaisuehdotukset yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käsiteltäväksi saatetuissa asioissa avustaakseen yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta sille kuuluvassa tehtävässä.

Asioiden valintaperusteet sekä yksityiskohtaiset säännöt julkisasiamiesten nimeämisestä määrätään yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksessä.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen jäsen, jota on pyydetty toimimaan julkisasiamiehenä asiassa, ei voi osallistua tämän asian ratkaisemiseen.

50 artikla

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kokoontuu kolmen tai viiden tuomarin jaostoissa. Tuomarit valitsevat keskuudestaan jaostojen puheenjohtajat. Viiden tuomarin jaostojen puheenjohtajat valitaan kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Puheenjohtajan toimeen voidaan valita sama henkilö kerran uudelleen.

Työjärjestyksessä määrätään jaostojen kokoonpanosta ja asioiden jakamisesta jaostoille. Tietyissä tapauksissa, joista määrätään työjärjestyksessä, yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi kokoontua täysistunnossa tai yhden tuomarin kokoonpanossa.

Työjärjestyksessä voidaan myös määrätä, että yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kokoontuu suurena jaostona niissä tapauksissa ja niillä ehdoilla, jotka on työjärjestyksessä määritelty.

51 artikla

EY:n perustamissopimuksen 225 artiklan 1 kohdassa ja Euratomin perustamissopimuksen 140 a artiklan 1 kohdassa esitetystä säännöstä poiketen jäsenvaltioiden, yhteisöjen toimielinten ja Euroopan keskuspankin nostamat kanteet kuuluvat yhteisöjen tuomioistuimen toimivaltaan.

52 artikla

Yhteisöjen tuomioistuimen presidentti ja yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentti vahvistavat yhteisymmärryksessä yksityiskohtaiset säännöt siitä, miten yhteisöjen tuomioistuimen virkamiehet ja sen muu henkilöstö voivat antaa palveluja yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle tämän toiminnan varmistamiseksi. Tietyt virkamiehet tai muuhun henkilöstöön kuuluvat ovat yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaajan alaisia yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentin valvonnassa.

53 artikla

Asian käsittelystä yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa määrätään III osastossa.

Asian käsittelyä yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa koskevia täsmentäviä ja täydentäviä määräyksiä annetaan tarvittaessa sen työjärjestyksessä. Työjärjestyksessä voidaan poiketa 40 artiklan neljännessä kohdasta sekä 41 artiklasta, jotta niiden riita-asioiden erityispiirteet, jotka kuuluvat henkisen omaisuuden alaan, voidaan ottaa huomioon.

Poiketen siitä, mitä 20 artiklan neljännessä kohdassa määrätään, julkisasiamies voi esittää perustellut ratkaisuehdotuksensa kirjallisesti.

54 artikla

Jos yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle osoitettu hakemus tai muu asian käsittelyyn liittyvä asiakirja on erehdyksessä toimitettu yhteisöjen tuomioistuimen kirjaajalle, tämä toimittaa sen välittömästi yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaajalle; samoin jos yhteisöjen tuomioistuimelle osoitettu hakemus tai muu asian käsittelyyn liittyvä asiakirja on erehdyksessä toimitettu yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaajalle, tämä toimittaa sen välittömästi yhteisöjen tuomioistuimen kirjaajalle.

Jos yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, ettei se ole toimivaltainen ratkaisemaan yhteisöjen tuomioistuimen toimivaltaan kuuluvaa asiaa, se siirtää asian yhteisöjen tuomioistuimelle; samoin jos yhteisöjen tuomioistuin katsoo asian kuuluvan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle, se siirtää asian yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle, joka ei tällöin voi katsoa, ettei se olisi toimivaltainen kyseisessä asiassa.

Jos yhteisöjen tuomioistuimen ja yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käsiteltäväksi on saatettu asiat, joilla on sama kohde tai jotka koskevat samaa tulkintakysymystä taikka joissa kyse on saman säädöksen pätevyydestä, yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi asianosaisia kuuluttuaan lykätä asian käsittelyä, kunnes yhteisöjen tuomioistuin on antanut tuomion. Kun kyse on saman säädöksen mitättömäksi julistamista koskevista hakemuksista, yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi myös jättää asian käsiteltäväksi ottamatta, jotta yhteisöjen tuomioistuin voi ratkaista nämä vaatimukset. Tässä kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa yhteisöjen tuomioistuin voi myös päättää lykätä sen käsiteltäväksi saatetun asian käsittelyä; tällöin asian käsittelyä yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa jatketaan.

55 artikla

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaaja antaa yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen lopulliset päätökset sekä päätökset, joilla tehdään vain osittainen asiaratkaisu taikka joilla ratkaistaan väite toimivallan puuttumisesta tai siitä, että asia on jätettävä tutkittavaksi ottamatta, tiedoksi kaikille asianosaisille samoin kuin kaikille jäsenvaltioille ja yhteisöjen toimielimille, vaikka nämä eivät olisi olleet asiassa väliintulijana yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa.

56 artikla

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen lopullisiin päätöksiin sekä päätöksiin, joilla tehdään vain osittainen asiaratkaisu taikka joilla ratkaistaan väite toimivallan puuttumisesta tai siitä, että asia on jätettävä tutkittavaksi ottamatta, voidaan hakea muutosta yhteisöjen tuomioistuimelta kahden kuukauden kuluessa muutoksenhaun kohteena olevan päätöksen tiedoksiantamisesta.

Muutosta voivat hakea kaikki asianosaiset, joiden vaatimukset on kokonaan tai osittain hylätty. Muut väliintulijana olleet kuin jäsenvaltiot ja yhteisöjen toimielimet voivat kuitenkin hakea muutosta ainoastaan silloin, kun yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätös koskee heitä suoraan.

Lukuun ottamatta tapauksia, jotka koskevat yhteisöjen ja niiden henkilöstön välisiä riitoja, muutosta voivat hakea myös jäsenvaltiot ja yhteisöjen toimielimet, jotka eivät ole olleet väliintulijana asiassa yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa. Tässä tapauksessa jäsenvaltiot ja toimielimet ovat samassa asemassa kuin ne jäsenvaltiot tai toimielimet, jotka olivat väliintulijana ensimmäisessä oikeusasteessa.

57 artikla

Se, jonka väliintulohakemus on hylätty, voi hakea muutosta yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen hylkäyspäätökseen yhteisöjen tuomioistuimelta kahden viikon kuluessa siitä, kun hylkäävä päätös annettiin tiedoksi.

Asianosaiset voivat hakea muutosta yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätöksiin, jotka se on tehnyt EY:n perustamissopimuksen 242 tai 243 artiklan taikka 256 artiklan neljännen kohdan nojalla tai Euratomin perustamissopimuksen 157 tai 158 artiklan taikka 164 artiklan kolmannen kohdan nojalla, yhteisöjen tuomioistuimelta kahden kuukauden kuluessa niiden tiedoksiantamisesta.

Tämän artiklan ensimmäisessä ja toisessa kohdassa tarkoitettuja muutoksenhakuja käsitellään ja niistä päätetään 39 artiklassa tarkoitettua menettelyä noudattaen.

58 artikla

Yhteisöjen tuomioistuimelta voidaan hakea muutosta vain oikeuskysymysten osalta. Muutoksenhaun perusteena voi olla toimivallan puuttuminen yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelta, asian käsittelyssä yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa tapahtunut oikeudenkäyntivirhe, joka on hakijan edun vastainen, tai yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa tapahtunut yhteisön oikeuden rikkominen.

Muutosta ei voida hakea vain oikeudenkäyntikulujen määrän osalta tai siltä osin, kuka vastaa oikeudenkäyntikuluista.

59 artikla

Kun yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätökseen haetaan muutosta, käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa jakaantuu kirjalliseen ja suulliseen vaiheeseen. Työjärjestyksessä määrätyn edellytyksin yhteisöjen tuomioistuin voi julkisasiamiestä ja asianosaisia kuultuaan ratkaista asian ilman suullista käsittelyä.

60 artikla

Muutoksenhaulla ei ole lykkäävää vaikutusta, sanotun kuitenkaan rajoittamatta EY:n perustamissopimuksen 242 ja 243 artiklan tai Euratomin perustamissopimuksen 157 ja 158 artiklan soveltamista.

Poiketen siitä, mitä EY:n perustamissopimuksen 244 artiklassa ja Euratomin perustamissopimuksen 159 artiklassa määrätään, yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätökset, joilla julistetaan asetus mitättömäksi, tulevat voimaan vasta tämän perussäännön 56 artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitetun ajan kuluttua tai jos muutosta on haettu tämän ajan kuluessa, muutoksenhaun hylkäämisestä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta asianosaisen mahdollisuutta pyytää EY:n perustamissopimuksen 242 ja 243 artiklan tai Euratomin perustamissopimuksen 157 ja 158 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuinta lykkäämään mitättömäksi julistetun päätöksen vaikutuksia tai päättämään muista väli-toimista.

61 artikla

Jos muutoksenhaku todetaan aiheelliseksi, yhteisöjen tuomioistuin julistaa yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätöksen mitättömäksi. Se voi joko itse ratkaista asian lopullisesti, jos asia on ratkaisukelpoinen, tai palauttaa asian yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ratkaistavaksi.

Palauttamistapauksessa yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on sidottu yhteisöjen tuomioistuimen asiassa ratkaisemiin oikeusseikkoihin.

Jos sellaisen jäsenvaltion tai yhteisöjen toimielimen tekemä muutoksenhaku todetaan aiheelliseksi, joka ei ole ollut asiassa väliintulijana yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, yhteisöjen tuomioistuin voi, jos se katsoo sen tarpeelliseksi, todeta, mitä yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mitättömäksi julistetun päätöksen vaikutuksista on pidettävä riidan asianosaisten kannalta pysyvinä.

62 artikla

EY:n perustamissopimuksen 225 artiklan 2 ja 3 kohdassa sekä Euratomin perustamissopimuksen 140 a artiklan 2 ja 3 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa ensimmäinen julkisasiamies voi ehdottaa, että yhteisöjen tuomioistuin käsittelee uudelleen yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätöksen, jos hän katsoo, että päätös voi vakavasti vahingoittaa yhteisön oikeuden yhtenäisyyttä tai johdonmukaisuutta.

Ehdotus on tehtävä kuukauden kuluessa siitä, kun yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt päätöksensä. Yhteisöjen tuomioistuin päättää kuukauden kuluessa yhteisöjen ensimmäisen julkisasiamiehen ehdotuksesta, onko aihetta käsitellä päätös uudelleen.

V OSASTO

LOPPUMÄÄRÄYKSET

63 artikla

Yhteisöjen tuomioistuimen ja yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestykset sisältävät tämän perussäännön soveltamisen ja täydentämisen kannalta tarpeelliset määräykset.

64 artikla

Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksessä ja yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksessä olevaa kieliä koskevaa järjestelyä sovelletaan, kunnes tässä perussäännössä annetaan määräykset yhteisöjen tuomioistuimessa ja yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa sovellettavasta kieliä koskevasta järjestelystä. Työjärjestyksen määräyksiä voidaan muuttaa tai ne voidaan kumota ainoastaan tämän perussäännön muuttamista koskevaa menettelyä noudattaen.
